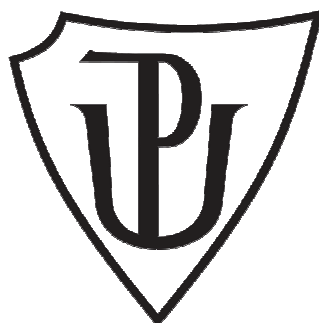

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Filozofická fakulta
Katedra politologie a evropských studií

Daniel Tavlaridis

Vliv politiky a korupce na český fotbal

Bakalářská práce

Vedoucí práce:
Doc. Mgr. Pavel Šaradín Ph.D.

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

.....

Daniel Tavlaridis

V Olomouci dne 28. dubna 2016

Na tomto místě bych rád poděkoval Doc. Mgr. Pavlovi Šaradínovi Ph.D. za jeho cenné rady při vedení této bakalářské práce. Dále chci poděkovat všem těm, kteří se zúčastnili mého dotazníkového šetření.

Obsah

Úvod.....	5
1. Teoretická část o korupci.....	11
1.1. Definice korupce a souvisejících pojmů.....	11
1.2. Teorie vysvětlující korupci	12
1.3. Formy a typy korupce	14
1.4. Měření korupce	17
1.5. Faktory zvyšující pravděpodobnost korupce	19
2. Praktická část	22
2.1. Důvody korupčního chování ve fotbale.....	22
2.1.1 <i>Korumpování hrajících týmů</i>	22
2.1.2 <i>Korumpování rozhodčích</i>	25
2.1.3 <i>Korumpování fotbalových činovníků</i>	26
3. Komparace FIFA a FAČR.....	28
3.1. Institucionální uspořádání FIFA a FAČR.....	28
3.2. Kontrolní orgány FIFA a FAČR.....	32
3.3. (Ne)transparentnost FIFA a FAČR.....	33
3.4. Rozhodčí a jejich korumpovatelnost.....	35
4. Dotazníkové šetření	37
4.1. Proměnná znalost fotbalu.....	38
4.2. Vnímání korupce ve fotbale.....	41
4.3. Problémy českého fotbalu.....	45
4.4. Problémy fotbalu obecně	48
Závěr	50
Literatura a prameny	52
Přílohy.....	56
Abstrakt.....	57

Úvod

V současném světě je korupce jeden z největších problémů společnosti. Zasahuje do všech sektorů veřejného života. Od politického prostředí přes podnikatelský sektor tak k prostředí sportu. Když se v současnosti člověk podívá do médií, tak zprávy spojené s korupcí patří mezi hlavní témata. V nedávné minulosti třeba rozsáhlé zatýkání v Olomouci, které zasáhlo i hejtmana Olomouckého kraje Jiřího Rozbořila a nyní je stíhán na svobodě. Ve své bakalářské práci se ale nebudu zabývat korupcí v politice, ale ve fotbale a to jak v tom českém, tak i světovém. Myslím si, že se jedná o jeden z největších problémů fotbalu a sportu jako takového, ale přitom korupce nepatřila až do vypuknutí korupční kauzy ve FIFA mezi hlavní témata sportovních debat, jak odborné, tak i fanouškovské obce. Více je probírána hra jako taková, což je logické, ale korupce může ovlivnit samotnou podstatu hry, pokud není řešena. Právě z důvodu, že se všichni soustředí na samotnou hru, tak orgány, kde se fakticky rozhoduje o fotbale, jsou skryté před zraky všech.

Samozřejmě jsem si vědom toho, že v politologii nebo jejích příbuzných oborech je vcelku vzácná věc, když někdo zkoumá fotbal či sport. Proto si myslím, že bych měl vysvětlit, proč se pouštím do něčeho, co v politologii není zrovna obvyklé. Souhlasím například s předsedou Českého olympijského výboru Jiřím Kejvalem, že český sport je silně podfinancován a tento problém se přehlíží. Většina společnosti sport vidí jen jako svoje odreagování jak z hlediska aktivního provozování sportu či odreagování jako divák na stadionu nebo u televizních přenosů. Ovšem sport plní i jinou roli. U každé nové generace sport může pomoci k tomu, aby snížil dopad civilizačních chorob jako je třeba obezita a z ní plynoucí vysoký krevní tlak a cukrovka. V důsledku, tak více investovaných peněz do sportu, můžou snížit výdaje ve zdravotnictví. Lidé se díky sportu také snáze socializují a v dnešní době sociálních sítí je to více než potřeba. Pomyslnou třešničkou na dortu může být více úspěchů českých sportovců na různých mezinárodních akcích (Česká televize).¹

---

¹ Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/sport/nejlepsi-videa/285245-host-sportovnich-zprav-predseda-cov-jiri-kejval/>

A i přímo z politologického hlediska může být sport zajímavý. Sport totiž ovlivňuje politiku a i naopak. Sportovci mohou být využíváni ve volebních kampaních a ovlivňovat tak hlasování voličů. Jedním ze známých příkladů je účinkování Jaromíra Jágra v politických kampaních ODS a před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2013 vystupoval v předvolebních spotech hnutí ANO Andreje Babiše. Dokonce sportovci mohou sami kandidovat jako třeba hokejista Jiří Šlégr, který kandidoval ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2010 za ČSSD a byl i zvolen. Ve volbách do Evropského parlamentu kandidoval na kandidátce VIZE 2014 bývalý fotbalista Vladimír Šmicer. Kandidátka nezískala mnoho hlasů, ale Vladimír Šmicer dostal suverénně nejvíce preferenčních hlasů.

Na druhou stranu politika může ovlivňovat sport. Zápasy motivované politickými událostmi patří mezi vůbec ty nejslavnější klání sportovní historie. Například je to tzv. Melbournská krvavá lázeň z roku 1956, kdy se střetli ve vodním pólu reprezentanti Maďarska s reprezentanty Sovětského svazu krátce po událostech, které se v roce 1956 v Maďarsku udály. Soupeření proti Sovětskému svazu bylo svého času velmi sledované i třeba v ledním hokeji. Na olympijském hokejovém turnaji v roce 1980 došlo snad k největšímu sportovnímu překvapení všech, kdy americký tým složený z amatérů vyhrál zlaté medaile a porazil během turnaje i tehdy nezastavitelnou sovětskou reprezentaci. I české dějiny pamatují na mnoho bitev se Sovětským svazem. Asi ty nejslavnější se udály na Mistrovství světa v roce 1969 jen půl roku po sovětské okupaci ze srpna 1968. Československá hokejová reprezentace získala sice „jenom“ bronz, ale během turnaje dvakrát porazila Sověty, což lidé v Československu prožívali natolik radostně, že to vedlo ke zpřísnění režimu v Československu a k následnému období normalizace.

Zpátky ale k fotbalu a bakalářské práci. Budu komparovat dvě fotbalové asociace a to světovou fotbalovou asociaci FIFA a pak Fotbalovou asociaci České republiky (FAČR). Je tedy zřejmé, že moje bakalářská práce je komparační analýzou těchto dvou subjektů. Data pro komparaci jsem získal studiem literatury, která se zabývala fungováním těchto dvou organizací.

Četbu, z které budu čerpat informace pro svůj výzkum, bych rozdělil na dvě části. První jsou zdroje, ze kterých jsem čerpal informace pro oblast korupce. Zde jsou mými hlavními zdroji knihy Jana Chmelíka *Pozornost*,

úplatek a korupce a dále *Korupce na český způsob* od Pavola Friče, kde autor popisuje základní atributy korupce. Popisuje teorie vysvětlující korupci a hlavně uvádí faktory, které zvyšují pravděpodobnost vzniku korupčního jednání v určitém společenství. Autorkou, která se zabývala typologií korupce je Rasma Karklins. V současnosti je její typologie je jednou z nejpoužívanějších na poli zkoumání korupce, tak by nebylo příliš moudré nevyužít myšlenky autorky v mém výzkumu. Na popsání teorie deviantního chování, která se snaží vysvětlit korupci, jsem použil díla amerického politologa Josepha Nye ze sborníku o politické korupci. Na něho reagoval sociolog Pavol Frič, který dále dělí teorii deviantního chování na několik podkategorií. K těmto autorům ještě přidám sekundární literaturu a internetové zdroje jako jsou například dokumenty Transparency International. Druhou částí mých zdrojů je literatura zabývající se fotbalem. U této literatury je velký problém to, že jenom minimum autorů se zabývá fungováním institucí a místo toho je velké množství knih, které řeší fotbal jako hru. Jsou samozřejmě výjimky, ale není jich mnoho. Další problém těchto knih je to, že k problémům korupce se vyjadřují poněkud jinou formou, než je vědecký výzkum. Popis faktů je tu často schován do ironických poznámek, a aby byly knihy čtivé, tak jsou psány i hovorovou mluvou. Bohužel, ale jiné zdroje popisující dění ve fotbale se hledají těžko. Nakonec jsem si vybral dvě hlavní knihy o fotbale, které nějakým způsobem řeší problém korupce. Děním v organizaci FIFA se zabývá kniha Andrewa Jenningse *Faul!*, ve které je popsáno dění ve FIFA od roku 1974, který autor považuje za milník při vzniku korupčního klimatu ve FIFA. Knih zabývajících se děním v českém fotbale je poněkud více. Patří mezi ně například zpověď rozhodčího Ivana Grégra *Černá svině*, v níž popisuje zážitky z jeho rozhodcovského působení.

Ke své komparaci dále využiji dotazníkového šetření, které jsem si sám připravil a v některých otázkách o vnímání korupce jsem se inspiroval Centrem pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Dotazník měl tři části. První byla zaměřená na zjištění znalosti dotazovaného o fotbale pomocí desíti otázek. Otázky jsem sestavil sám a snažil jsem se, abych pokryl, co největší oblast fotbalového vědění. Druhá část se věnovala míře korupce ve fotbalovém prostředí. Tato proměnná nemůže být měřena přímo, ale jako měření vnímání míry korupce respondentů. Ve třetí a poslední části jsem po respondentech

chtěl uvést některé osobní údaje jako je pohlaví, věk, blízkost jejich bydliště od stadionu, kde se hraje 1. anebo 2. fotbalová liga, jestli se považují za fotbalové fanoušky, jestli navštěvují zápasy 1. nebo 2. fotbalové ligy a v čem konkrétně spatřují problémy českého a světového fotbalu. Dotazník byl samozřejmě anonymní a zúčastnilo se ho přes 800 respondentů převážně mužského pohlaví a mladšího věku. Počítal jsem s tím, že respondenti mého dotazníku budou ve většině muži a také ve většině budou fotbaloví fanoušci. Nešlo mi tedy o to, aby dotazník reprezentoval složení české společnosti. Dále využiji publikace autorů, kteří se zabývají fotbalovým prostředím a to především organizací FIFA a FAČR. Je ještě důležité zmínit, že sbírání dat pro dotazník proběhlo v dubnu 2015, což znamená celý měsíc před vypuknutím korupční kauzy v organizaci FIFA, která odstartovala období velkých změn ve FIFA.

V mé bakalářské práci se budu snažit docílit zjištění toho, zda míra znalosti fotbalu nějak ovlivňuje vnímání korupce ve fotbalových asociacích. Dalším cílem je zjistit, která ze dvou vybraných fotbalových asociací je více náchylná ke korupci. Na začátku jsem si položil otázku, zdali samotná struktura organizací FIFA a FAČR vede k tomu, že jsou korupčními prostředími nebo je to pouze způsobeno individuálními pochybeními činovníků. Moje předběžná odpověď na tuto otázku zní, že FIFA je více náchylná ke korupci než FAČR kvůli vysokému korupčnímu potenciálu organizace. U FIFA budu potenciál organizace ke korupci zkoumat od roku 1974, kdy ve funkci prezidenta FIFA nahradil João Havelange sira Stanleyho Rouse až do vypuknutí korupční kauzy v květnu 2015. FAČR (dříve Českomoravský fotbalový svaz – ČMFS) mě bude zajímat od roku 1993, tedy od doby rozdělení Československa a tedy i československého fotbalového svazu.

Závisle proměnnou je korupční potenciál organizace. Na určení korupčního potenciálu organizace použiji čtyři prvky, které zvyšují pravděpodobnost výskytu korupce. Těmito prvky jsem se inspiroval v knize Jana Chmelíka *Pozornost, úplatek a korupce*. Je to netransparentnost, neexistující nebo slabý kontrolní orgán, silný výkonný orgán a slabý legislativní orgán a korumpovatelnost úředníků. Pokud bude tento prvek

přítomný uvnitř organizace, přičtu jeden bod. Čtyři body tedy znamenají maximum korupčního potenciálu organizace.

V první teoretické části se budu věnovat korupci. Fotbal jako vědní disciplína neexistuje, takže je nemožné ho teoreticky zkoumat. Ve druhé části popíšu důvody, proč je výhodné korumpovat ve fotbale, protože si myslím, že je třeba přiblížit čtenářům oblast fotbalu a jak v něm může vznikat korupce. Ve třetí části se budu věnovat jednotlivým kritériím, která jsem určil. Na konci svého výzkumu dám do roviny výsledný korupční potenciál FIFA a FAČR a porovnáám jej s výsledky mého dotazníku o vnímání korupce.

Při zhodnocení literatury, která je v souvislosti s korupcí ve fotbale k dispozici je nutné konstatovat, že lze identifikovat celou řadu zdrojů. Na druhou stranu řada zdrojů je spíše charakteru populárně naučného, než ryze odborného. Mezi takové ne zcela odborné zdroje lze zařadit například publikaci Vladimíra Zemánka nazvanou *Černá svině: zpověď fotbalového rozhodčího Ivana Grégra*. Na druhou stranu s ohledem na skutečnost, že kniha je zpracována bývalým rozhodčím, který zde prezentuje své zkušenosti, lze hovořit o tom, že poskytuje věrný obraz korupce ve fotbale, i když se nejedná vyloženě o odborný zdroj. Podobných zdrojů lze identifikovat vícero, například stojí za zmínku kniha *Silnější pes. Není důležité zvítězit, ale přinést domů peníze* od Maxima Čápa, ale i celá řada dalších. S ohledem na to, že právě tento typ publikací poskytuje různé pohledy a navíc zkušenosti z praxe, byly i takové zdroje zařazeny do bakalářské práce, kterou zde předkládám.

Další skupinu zdrojů pak tvoří zdroje odborného charakteru, které se věnují korupci v obecné rovině. Zde se lze seznámit s celou řadou informací týkajících se korupce a zejména pro teoretickou část práce jsou tyto zdroje velmi důležité. Jejich nedostatkem je, že obecné pojednání o korupci není vždy zcela aplikovatelné na fotbalové prostředí. Příkladem tohoto typu zdrojů je třeba publikace od Jolany Volejníkové, která se jmenuje *Korupce v ekonomické teorii a praxi*, jež korupci prezentuje zejména v ekonomickém kontextu. Podobným typem publikace, ze které je možno čerpat obecné informace o korupci je kniha *Pozornost, úplatek a korupce*, jejímž autorem je Jan Chmelík, který se zaměřuje především na policejní praxi a trestní právo v kontextu korupce. I u odborných zdrojů je však vždy nutné přihlídnout k tomu, že každý autor na korupci pohlíží jiným způsobem, čehož příkladem

jsou právě třeba Volejníková a Chmelík. To je dáno i profesní specializací autorů, čímž je zcela nezbytné kombinovat více různých zdrojů. Velmi důležitým autorem je pak pro mou práci Pavol Frič a zejména jeho kniha *Korupce na český způsob*. Kniha je velmi dobře zpracována a poskytuje veškeré základní informace o korupci, nicméně její zásadní nevýhodou je skutečnost, že s ohledem na rok vydání – 1999, je kniha v současnosti již v některých oblastech zastaralá, tudíž je vhodná spíše jako zdroj týkající se vyloženě teoretických konceptů korupce, které se v průběhu vývoje mění jen minimálně.

Vedle odborných zdrojů je v souvislosti s nutností zařadit do práce i celou řadu reálií využita rovněž celá řada zpravodajských článků, které jsou využity výhradně jako zdroje faktů týkajících se korupce ve fotbale, přičemž se při zpracování snažím identifikovat fakta a oddělit je od doplňujících údajů, u kterých není jasné, zda se jedná o fakta či o informaci poupravenou autorem.

Dalším typem zdrojů jsou primární prameny, mezi které patří zejména stanovy FIFA a stanovy FAČR. Jedná se o předpisy konkrétních organizací, které upravují její fungování, organizaci a strukturu, čímž poskytují podrobné informace o konkrétní organizaci. Tyto prameny patří k nejcennějším zdrojům této práce, neboť umožňují hlouběji proniknout do fotbalu a jednotlivých fotbalových organizací. Jejich nevýhodou je, že to, co je stanoveno jako určité pravidlo, nemusí být vždy dodržováno v praxi, tudíž v praxi se lze setkat s určitými odchylkami od toho, co je v předpisech upraveno. Ostatně samotná existence korupce je toho příkladem.

1. Teoretická část o korupci

Sociolog Pavol Frič uvádí, že korupční potenciál ve své podstatě existuje v každém člověku. To doplňuje rovněž pohledem individuálního jednotlivce, který lze vyjádřit slovy „Každý je úplatný, záleží jen na výši nabízené částky!“ (Frič 1999: 9). Z toho, co Frič uvádí ve svém díle, plyne, že korupce je velmi universálním jevem, který právě touto charakteristikou udivuje běžného pozorovatele, nicméně velmi zvláštním jevem je, že jakmile se badatel snaží korupci nějakým způsobem uchopit a analyzovat, její univerzalita najednou zmizí (Frič 1999: 9).

Zajímavé však rovněž je, nakolik se pohled na to, co je vlastně korupce u jednotlivých lidí, odlišuje. Velmi pravděpodobně se rozdíl na pohled na to, co je korupce a co korupce naopak není, liší i v různých sociálních skupinách. Liší se i pohled na korupci v souvislosti s tím, v jaké zemi je zkoumána otázka korupce. Jsou země, kde je vyžadování úplatků chápáno jako součást role úředníka státu. Jsou země, kde je naopak korupce velmi tvrdě potírána (Frič 1999: 9–10). Z výše uvedeného je patrné, že samotná korupce má mnoho forem, pojetí a definicí, na které se zaměřuje teoretická část této práce.

1.1. Definice korupce a souvisejících pojmů

„Původ samotného pojmu ‚korupce‘ reflektuje slovní základ latinského výrazu ‚rumpere‘, což znamená zlomit, rozlomit, přetřhnout. Při definování pojmu pak vycházíme z latinského výrazu ‚corruptus‘, který znamená následek takového zlomu, tedy následek určitého nekalého jednání, který způsobuje to, že dotyčný je přinucen ke změně postojů, zásad a názorů. V překladu má tento termín několik výrazů: znečištěný, zkažený, zvrácený, mravně zvrácený, zvrhlý, podplacený.“ (Volejníková 2007: 14).

Definovat korupci je velice složité a tak každý autor či instituce předkládá svou vlastní definici tohoto fenoménu. Český právník Jan Chmelík alespoň udává několik faktorů, které by korupční jednání mělo obsahovat. Jde o vztah dvou² subjektů. Jeden je poskytovatel úplatku a druhý je příjemce úplatku. Za druhé mezi poskytovatelem a příjemcem musí proběhnout směnný

---

² Někteří autoři píší ne o dvou stranách korupčního vztahu ale o třech. Kromě korumpovaného a korumpujícího ještě přidávají poškozenou stranu, která je nějakým způsobem poškozena korupčním jednáním.

vztah, který přinese minimálně jednu výhodu oběma stranám účastnících se korupčního jednání. Za třetí musí mít poskytovatel důvod, proč korumpuje. Může se jednat o souvislost jak s obstaráváním věcí obecného nebo i institucionálního zájmu. Za čtvrté příjemce musí mít určité postavení nebo pravomoc, která poskytovatele donutí ke korupci. A poslední bod, který J. Chmelík uvádí, že korupce je jednání proti dobrým mravům ve společnosti (Chmelík 2003: 20). Jelikož se pohybuju ve své práci v českém prostředí, tak je nutno přidat definici korupce podle Ministerstva vnitra České republiky. Ta zní: *„Korupci je možné charakterizovat jako vztah mezi dvěma subjekty, ať jednotlivci nebo institucemi, z nichž jeden nabízí a většinou i poskytuje druhému určitou formu odměny za poskytnutí či příslib neoprávněné výhody. Druhý pak očekává, že za tuto poskytnutou výhodu mu bude slíbená materiální či nemateriální odměna poskytnuta. Korupce postihuje jak politiku, tak hospodářství i společnost. Korupce je přítomna ve všech zemích světa. Svá korupční specifika mají země bohaté i chudé, rozlehlé i malé, vyznačuje se jimi každá oblast lidské činnosti.“* (Ministerstvo vnitra ČR 2011). Definice korupce podle Transparency International zní takhle: *„zneužití pravomocí za účelem získání nezaslouženého osobního prospěchu. Znamená takové jednání představitelů veřejného sektoru (ať už se jedná o politiky nebo státní úředníky), jímž se nedovoleně a nezákonně obohacují prostřednictvím zneužívání pravomocí, které jim byly svěřeny.“* (Transparency International 2008: 19). Z nabízených definic se mi přijde nejpřesnější ta od Jana Chmelíka, protože vyjadřuje všechny atributy, které má korupce mít. Definice Transparency International se soustřeďuje jen na oblast veřejnou a chybí jí rozhled, že korupce se může dít i někde jinde než ve veřejném sektoru.

1.2. Teorie vysvětlující korupci

Nejčastějším pohledem společenských vědců na korupci je jako deviantní chování. Tato teorie vychází z definice korupce podle amerického autora Josepha Nye, která korupci charakterizuje korupci jako: *„...chování, které z důvodů dosahování soukromých (osobních, rodinných, úzce skupinových) finančních nebo statusových zisků odchyluje od formálních povinností vyplývajících z veřejné role, anebo přestupuje normy proti výkonu*

určitého typu soukromého vlivu.“ (Nye 1967: 966). Zjednodušeně řečeno jde o zneužívání postavení, moci nebo autority veřejného činitele pro jeho soukromé zisky (Bayley 1966: 936).

Moment, kdy se může mluvit o korupci je, když někdo překročí hranici formálních povinností nebo norem za účelem soukromého zisku. Veřejný činitel tak zneužíváním své funkce porušuje normativní řád, který reguluje jeho chování v jeho pozici. Je tedy důležité znát normy, podle kterých se řídí nějaká společnost či organizace, abychom určili správně deviaci (odchylku). Strůjce tohoto korupčního jednání je vždy jedinec. Samozřejmě mu ale může prostředí, ve kterém se pohybuje, usnadňovat jeho korupční činnost. Sociolog Pavol Frič rozčleňuje korupční deviantní chování do tří pojetí podle toho, jakou hranici překročení veřejný činitel pokořil. První z nich je definice legalistická. Je to chování ve veřejné funkci, které odporuje stávajícím právním normám. Korupční chování lze tedy postihovat právním řádem. Druhou definicí je formalistické pojetí korupce, tzv. public office. U této definice je hranicí korupčního chování překročení formálních pravidel regulujících výkon osob ve veřejné funkci. Sankce za korupční jednání nejsou vymezeny zákonem ale nižší formou. Trestat může v tomto případě nadřízený. Poslední definicí je neformální pojetí korupce, tzv. public opinion. V tomto případě je základ pro vymezení korupce mínění veřejnosti. Sankcí je odepření přízně společnosti vůči jedinci. Problém může nastat, pokud společnost uznává nějakou korupční formu. Pak se tedy může stát, že i protikorupční jednání je trestáno nepřízní společnosti (Frič 1999: 13–19).

Definiční přístup vycházející z pojetí korupce jako deviantního chování, jak sám Nye konstatuje, vychází ze „západních hodnot“ a při své implementaci předpokládá, že badatel při jejím aplikování na konkrétní případy bude při identifikování korupce vycházet ze zákonodárství, příp. funkčních obvyklých zásad studované země. To je z analytického hlediska velmi užitečný výchozí definiční princip, který je aplikovatelný i na historický výzkum. Podle tohoto přístupu tedy, by se za korupci v té které historické době považovaly pouze ty akty, respektive praktiky, které jsou jako korupční definovány v dobové legislativě. Problémy s tímto přístupem mohou nastat v těch případech, kdy historické zákonné normy neobsahují ustanovení o korupci, respektive neobsahují ani samotný termín korupce. Z tohoto hlediska se

pro historický výzkum zdá být dosud nutný další definiční přístup, který nabízí analytický model korupce vypracován v polovině 70. let minulého století Edwardem Banfieldem, který dále rozpracoval a ve vědeckém diskurzu etabloval německý sociolog Peter Graeff. Ten klade při definování korupce důraz na čtyři podmínky, které korupční jednání musí splňovat: korupční jednání se váže k výkonu úřadu; obě strany se ho dopouštějí dobrovolně; a obě strany musí mít z korupčního jednání prospěch (vzájemnost aktérů korupce), zatímco všichni, kteří se na korupci nepodílejí, jsou poškozováni nebo znevýhodňováni (Graeff 2010: 55–78).

Definování korupce jako deviantního chování v souladu s tím, co uvádí Nye je charakteristické zejména pro politické vědy a rovněž pro sociologii. Pro srovnání stojí za zmínku, že jiný definiční přístup vychází z ekonomických teorií, které tvoří určitý kontrast k sociologickému přístupu. Autoři spadající do této kategorie korupční chování vnímají především jako ekonomickou aktivitu, kterou lze popsat podle základních pravidel tržní ekonomiky. Například Jacob van Klaveren uvažuje o zkorumpovaném úředníkovi jako o podnikateli, který svůj úřad považuje za ekonomickou jednotku s určitým využitelným potenciálem. Korupce vzniká tam, kde je nabídka a poptávka, přičemž úředník (politik) je držitelem aktiv v podobě kompetencí rozhodovat, aktéři z privátní sféry jsou zákazníci kupujícími si konkrétní výsledek (Klaveren 1957: 289–324).

1.3. Formy a typy korupce

Česká veřejnost dělá chybu, když dává rovnítko mezi pojmy korupce a úplatkářství. Dávat úplatky je totiž jen jedna z forem, jak může dojít ke korupčnímu jednání. Zkoumání korupce obsahuje tři různé typologie. První z nich je ta, která korupci rozlišuje rozsahu, intenzity a závažnosti. Tato typologie dělí korupci na malou (bagatelní) a na korupci velkou (závažnou). V případě malé korupce se jedná o drobné úplatky. Například se jedná o uplácení dopravních policistů, aby se zastavený řidič vyhnul pokutě. Velká korupce znamená, že existuje systém s promyšlenou organizací, který pro vysoce postavené veřejné činitele znamená činnost, kdy se dostávají ke značným výhodám či vysokým ziskům (Volejníková 2007: 22).

Další typologii, kterou lze nalézt, je rozdělení korupce podle oblasti, kde se vyskytuje. J. Chmelík ji dělí na několik oblastí, ale prakticky si lze představit jakoukoliv oblast, kde by se korupce mohla vyskytovat. Proto vyjmenuju jen ty dle mého nejdůležitější oblasti. První z nich je politická korupce. Jde o propojení podnikatelského a politického prostředí, kdy se podniky snaží od politických představitelů získat různé výhody. Pro oblast veřejné a místní správy jde o korupci spojenou se zneužíváním pravomocí a postavení veřejných činitelů. Jedná se o zneužívání veřejných funkcí ve zvýhodňování určitých podnikatelských aktivit, o zneužívání a poskytování informací získaných z titulu veřejné a funkce (Chmelík 2003: 38). Poslední typologie, kterou zmíním je Rasmey Karklins, která je základem pro většinu autorů zabývajících se korupcí, ale pracuje i s ní třeba Transparency International. Jedná se o typologii korupce ve veřejné správě. Rozšiřuje oblast malé a velké korupce. Rozděluje korupci na dva typy. Prvním typem je malá administrativní korupce. Za podmínek nedostatečných kontrolních mechanismů a veřejného dohledu je možnost, že soukromé subjekty podplácí jednotlivé úředníky, aby si soukromé subjekty zajistily nějakou výhodu plynoucí z korupčního jednání. Korupce může být iniciovaná jak ze strany soukromých subjektů, tak i ze strany samotných úředníků. Ti si o úplatek mohou říci sami a mohou jej realizovat nějakým organizovaným způsobem. Dalším projevem administrativní korupce je, když je záměrně zvyšována regulace a zatajují se pravidla fungování organizace. To nutí soukromé subjekty k tomu, aby hledali jednodušší cesty k dosažení svých cílů, a jsou tak podporováni ke korupci. Posledním projevem malé administrativní korupce je zneužívání pravomocí vyplývajících z dozorové činnosti veřejné správy. Tento korupční projev je velice výnosný, když nejsou dána jasná pravidla například pro podnikání. To tedy znamená, když se skloubí zvýšená regulace se zneužíváním pravomocí vyplývajících z dozorové činnosti veřejné správy (Karklins 2002: 24–25).

Druhým typem korupce podle R. Karklins je zneužívání veřejných zdrojů. Pokud mají vedoucí pracovníci ve veřejné správě pravomoc vyplácet skryté bonusy svým podřízeným, mohou po nich vyžadovat různé nestandardní protislužby. To vytváří podmínky pro organizovanou formu korupce. Existence takového systému vede k neefektivnímu hospodaření s veřejnými zdroji.

Pro postkomunistickou Evropu³ přidala R. Karklins ještě zneužívání privatizace. Světová banka uvádí, že netransparentní privatizace vede k velkému korupčnímu prostředí (World Bank 2000: 32). Transparency International pokládá zneužívání privatizace za velkou politickou korupci než za korupci ve zneužívání veřejných zdrojů (Transparency International 2008: 22). Další projev korupce je i pro Transparency International neoddiskutovatelný a to zneužívání pravomoci při udělování veřejných zakázek. R. Karklins píše, že stát obvykle dostává za prodej čehokoliv v jeho vlastnictví velice málo. Na druhé straně, když si stát něco pořizuje, tak jsou ceny velice vysoké. To je právě způsobeno korupcí, kdy lidé ve veřejné správě zneužívají svá postavení a rozdělují zakázky ne podle toho, jak je zakázka levná pro státní pokladnu či jak dobře odvedená práce bude vítěznou firmou provedena, ale podle toho, kdo nabídne nejvíce veřejnému činiteli, který rozhoduje o udělení zakázky. Poslední z projevů korupce při zneužívání veřejných zdrojů je nepotismus⁴, klientelismus⁵ a prodej pozic⁶. V podstatě jde o zvýhodňování určitých osob do pozic, o jejichž obsazení rozhoduje někdo na odpovědné pozici (Karklins 2002: 25–27).

Nepotismus, klientelismus a prodej pozic mohou v pozdější fázi přerůst do korupční symbiózy vysoké politiky s ekonomickými skupinami. Tato fáze je pro demokratický systém velice nebezpečná a nazývá se state capture. Jde o převzetí státu soukromými subjekty. Během času se může stát, že politické elity budou na tomto systému existenčně závislé. A v tomto systému přežívají pouze ti, co mají nejlepší známosti. Kontakt mezi těmito dvěma stranami je umožňován skrz zprostředkovatele. Tento systém dělá z politických, ekonomických a byrokratických elit partnery, kteří se musí navzájem chránit, aby nedošlo ke zhroucení tohoto korupčního systému (Frič citován in Transparency International 2008: 23).

---

³ Touto oblastí se R. Karklins ve své práci zabývala.

⁴ Jde o prosazování vlastních příbuzných do společensky vlivných pozic (Volejníková 2007: 19).

⁵ Jde o upřednostňování přátel či spřízněných skupin. Při získání pozice nejde o to, jak je člověk schopný vykonávat práci v pozici mu svěřené, ale jde o to, jaké má známosti (Volejníková 2007: 19).

⁶ Charakteristický prvek prodeje pozic je to, že pracovník, který rozhoduje o personálních otázkách, pozici uděluje na základě výše úplatku od zájemce o místo (Transparency International 2008: 22).

1.4. Měření korupce

Jeden z problémů korupce v ekonomických teoriích je rozpor v údajích. Ekonomové se neradi a do poslední doby málo často pouštějí do souboje s korupcí, protože ekonomie je věda čistě exaktní a potřebuje pro přesné kalkulace přesná data. Naopak korupce je aktivita probíhající většinou v utajení a její projevy tedy nelze změřit, jsou nám k dispozici pouze odhady.

Existuje několik způsobů, jak měřit korupci, ale žádný z nich nemůže spočítat všechny případy korupčního jednání. Jelikož je korupce kriminální čin a ještě k tomu těžko odhalitelný a postižitelný, tak neexistuje žádný anonymní dotazník například z nějakého ministerstva, který by ukazoval, kolika jeho pracovníkům byla nějakým způsobem nabízena korupce nebo kolik je průměrný úplatek na jednoho úředníka. Proto se společenské vědy musí spoléhat v měření korupce na odhady. Nejčastěji se tedy pro měření korupce používají kvantitativní sociologické výstupy. Ty mohou být dále převedeny na podobu indexů, které jsou vhodné pro mezinárodní srovnávání. Tyto sociologické výzkumy neanalyzují aktuální míru korupce, ale vnímání korupce ve společnosti. Typ výzkumů, se kterými se nejčastěji setkává většinová společnost, jsou průzkumy veřejného mínění. Jedna z institucí, která podobné průzkumy provádí a zveřejňuje, je Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Ze šetření CVVM *Názor na rozšířenost a míru korupce u veřejných činitelů a institucí z března z roku 2014* jsem se některými otázkami inspiroval i pro svůj výzkum. V těchto dotazníkových šetřeních už od roku 2008 CVVM sleduje, jak česká společnost vnímá míru korupce v různých odvětvích veřejného života (CVVM 2014).

Zejména průzkumy veřejného mínění, které mají podobu dotazníků, získali v posledních letech na popularitě. Lze se s nimi tudíž setkat poměrně často. Realizuje je vedle CVVM také celá řada dalších institucí, například agentura GfK Czech, ve světovém kontextu stojí za zmínku například Světové ekonomické fórum – World Economic Forum (WEF). Za zmínku stojí rovněž Globální barometr korupce, který každý rok zveřejňuje svá zjištění, přičemž vedle obecných informací uveřejňuje například i údaje o tom, které odvětví je korupcí nejvíce postiženo apod. Dotazníková šetření mají však své limity. Předně se vždy jedná o subjektivní názor respondentů, který nemusí vždy zcela

korespondovat s realitou. Dalším limitem je, že ti, kteří se korupce účastní, to obvykle nebudou chtít ventilovat a na skutečnost, že korupce je významným problémem, tak upozorňovat. Vždy se tak jedná o určitý odhad, nikoliv o zcela přesný údaj. Na druhou stranu jsou to však právě místní respondenti, kteří se v prostředí pohybují a orientují, jež mohou poskytnout nejvíce informací o korupci v dané lokalitě či odvětví, nicméně vždy je nutné myslet i na výše uvedené limity dotazníkových šetření v této oblasti (Ryska, Průša 2015: 84).

Informace, například týkající se podnikatelského prostředí, mohou být získány také z veřejných záznamů a prezentovány ve formě složených indexů. Jejich vztahy a korelace s korupcí je pak možné odvodit později. Tři běžné příklady jsou počty požadovaných dní na započítání podnikání, čas potřebný na zapsání majetku, a dobu potřebnou na vynucení smlouvy. I když tyto údaje nemusí přímo měřit korupci, mohou uvést její silný vliv, pokud jsou abnormálně vysoké. Index vnímání korupce (CPI) je dobrý příklad celkového skóre dané země na základě průzkumu odpovědí samotných. Indexy jako CPI představují způsob, jakým ekonomové a jiní odborníci srovnávají země, stejně jako pokrok (nebo regres) u jednotlivé země.

Index CPI (v originále Corruption Perception Index), vytvořený Transparency international, je nejznámějším měřítkem dominující statistikám. Je založen na principu hodnocení korupčního prostředí (potažmo tedy vychází z průzkumů veřejného mínění). Od roku 1995 jej sestavují mezinárodní organizace Transparency International (TI) a Göttingenská univerzita v Německu. Index je každoročně aktualizován a zaměřen především na korupci ve veřejné správě a na to, jak ji vnímají podnikatelé, analytici a široká veřejnost. Země jsou seřazeny v rozmezí od 0–10, kde výsledek blízcí se desítky je nejlepší a výsledek blízcí se nule naopak nejhorší (Centrum strategických studií 2003).⁷

Index CPI v sobě kromě dat CPI z určitého roku, ke kterému je sestaven, zahrnuje i údaje ze tří předešlých let. Tímto způsobem se redukuje výrazné odchylky v měření, způsobené zejména politickými zvraty a skandály v aktuální době medializovaných. Prudké politické změny na domácí i světové scéně v médiích mají obvykle silný krátkodobý vliv na většinu dotazníkových

---

⁷ Dostupné z: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/778/boj-proti-korupci-a-jeho-zneuziti>

otázek vnímání korupce, z nichž se indexy skládají. Výsledky výzkumů jsou proto tímto faktem zkreslené a tak jejich vypovídací hodnota z globálního pohledu klesá. Transparency International ale způsob měření přizpůsobuje a snaží se různými změnami vzorů dosáhnout co nejobektivnější měření s nejvyšší vypovídající hodnotou o skutečném stavu (Frič 1999: 261).

1.5. Faktory zvyšující pravděpodobnost korupce

Samozřejmě míra korupce není ve všech společnostech stejná. Někde je menší někdy vyšší. To je ovlivňováno korupčním klimatem či samotnou kulturou společenství. Jsou společnosti, kde je korupce nahodilou událostí, ale jsou i takové, kde je korupce ve fázi organizovaného zločinu a prorůstá do všech složek systému a ohrožuje jeho samotnou existenci. Lze vysledovat charakteristické rysy pro jednotlivce, kteří jsou náchylnější ke zneužití svého postavení. Je pravdou, že korupce je problém jak jednotlivců, tak i problémem systémů a institucí. Každá společnost má v nějaké míře strukturální kořeny korupce, které lze zkoumat, že čtyř vzájemně propojených hledisek, které jsou i současně faktory vytvářející korupční prostředí (Chmelík 2003: 21).

Prvním z těchto faktorů je monopolizující efekt, kdy stát může vybírat pro vykonávání svých zakázek jen určité firmy a ty ostatní ignorovat. Čím větší je počet firem, které mohou uspokojit potřeby státu, tím vzniká i větší korupční prostředí. Na druhé straně může vzniknout i korupční prostředí opačného případu, kdy potřeby státu může uspokojit jen minimální počet firem. V tomto případě jsou využívány jiné korupční praktiky než v případě předchozím. Podnikatelé jsou si vědomi toho, že na trhu neexistuje konkurence, takže jejich firmy odvádí nekvalitní práci, jejich samotná práce je předražena a tratí na tom stát a nestíhání dodání v termínu se toleruje pomocí korupce. Druhým faktorem pro vytváření korupčního prostředí je přílišná kumulace moci v rukou jednotlivců či organizací. Jakmile jejich činnost dozoruje slabý orgán, který by je měl kontrolovat, nebo dokonce neexistuje žádný orgán, tak se vytváří řada příležitostí pro to, aby tito vedoucí pracovníci zneužívali svých pozic. Třetím faktorem je nedostatek transparentnosti, která snižuje možnost kontroly vedoucích pracovníků. Nedostatek transparentnosti může mít několik příčin. Mohou mezi nimi být skryté finanční transakce nebo to, že jen malý okruh

jedinců ví, co je skutečnou náplní jejich práce. Posledním faktorem přispívajícím k fungování korupčního prostředí je nedokonalost systému, který právě touto nedokonalostí vytvoří příležitost pro jednotlivce, aby korumpoval (Chmelík 2003: 22).

J. Chmelík dále uvádí další prokorupční faktory, které přímo napomáhají pro vytvoření korupčního prostředí. Mezi nimi vyberu ty, které se hodí pro můj výzkum fotbalového prostředí. Prvním bodem byla kvalita státní správy. V ideálním světě má výkonná moc sílu, kvalifikaci a respekt na vykonávání svých úkolů. K tomu patří i dobře placení úředníci. Ve fotbale bych úředníky nazval jako rozhodčí. Ti totiž dohlíží na to, aby pravidla hry byla vykonávána v souladu s pravidly, která stanoví vrcholné fotbalové orgány. Rozhodčí jsou v době zápasu neomezenými pány na hřišti a jak je obecně známo, rozhodčí má vždycky pravdu. A pokud rozhodčí chce, může velice rázně ovlivnit zápas podle jeho uvážení. Tato moc tedy svádí potenciální jednotlivce k tomu, aby rozhodčí korumpovali a pomohli ovlivnit zápas ve svůj prospěch. Druhým bodem, který jsem psal i o odstavec výše, je síla kontrolního orgánu. Pokud kontrolní orgán je slabý, tak si výkonný orgán může dělat, co se mu zlíbí. Možná lepší slovo než slabý je závislý. Aby totiž kontrolní orgán správně fungoval, musí být nezávislý na jakémkoliv jiné složce společnosti a druhou podmínkou je, aby disponoval dostatečným systémem sankcí. Pokud je kontrolní orgán sice nezávislý, ale sankce, které může udělit, jsou velice malé a nejsou pro potenciální korumpující strany, tak korupční potenciál ve společnosti je velice silný (Chmelík 2003: 22–24). S tím souvisí i další institucionální prvek a to síla výkonné a legislativní moci vůči sobě navzájem. Pokud je výkonná moc příliš silná a legislativní orgán příliš slabý, tak opět dochází k tomu, že je vytvářeno ideální prostředí pro bujení korupce ve společnosti. Když se k tomu navíc ještě přidá to, že přímo výkonná moc má vliv na legislativní orgán, tak je to velice špatně. Tyhle myšlenky nejsou výplodem mé fantazie, ale myšlenkami mnoha politických filosofů a poté ústavních právníků počínaje americkými Otcí zakladateli, kteří se podíleli na vytvoření Ústavy Spojených států amerických a její obhajobě v Listech federalistů⁸. Tyto myšlenky vedly k zavedení demokracie, jak ji známe

---

⁸ Listy federalistů mají tři autory a to Alexandra Hamiltona, Jamesa Madisona a Johna Jaye.

v současnosti. Myslím si, že stejná základní pravidla můžou platit pro Spojené státy americké tak i pro organizace FIFA a FAČR (Hamilton, Jay, Madison 1994).

Posledním ze zkoumaných faktorů je (ne)transparentnost organizace. Pod netransparentností si můžeme představit mnoho rozličných věcí. Já ji hlavně budu zkoumat pomocí zavádění protikorupčních metod, které tyto organizace zavádějí do praxe. Pokud totiž není jasné, jak daná organizace funguje a kdo všechno má vliv na její, tak to také svádí ke korupčnímu jednání (Chmelík 2003: 23).

Ostatní faktory, které Chmelík uvádí, vynechávám. Je to například faktor výše úplatku. Je to sice velice důležitý faktor pro míru korupce, ale hranice, kdy už korumpovaný úplatek přijme je individuální a záleží na jednom jediném člověku a ne na institucionálním systému, takže jeho zkoumání v rámci organizace je zhora nemožné. Pak jsou tu faktory, jako je třeba sociální chaos⁹ nebo chudoba. Jelikož zkoumám neziskové organizace a jedna z nich je nadnárodní, tak tyto faktory nejde zkoumat v rámci mého výzkumu. Navíc si myslím, že i kdybych je nějakým způsobem nějak zkoumal, tak na fungování fotbalových organizací nemají žádný vliv (Chmelík 2003: 23–24).

---

⁹ Je přítomný ve společnostech, kdy dochází k velkým změnám (Chmelík 2003: 23).

2. Praktická část

2.1. *Důvody korupčního chování ve fotbale*

Fotbalové prostředí není pro politologii moc známé, tak si myslím, že je třeba uvést, proč a koho se ve fotbale vyplácí korumpovat. Rozdělil bych to na korupci, která má za cíl nějakým způsobem ovlivnit výsledek utkání a na druhé straně korupce, která se děje na úrovni vedení fotbalu a má za cíl uspokojit soukromé cíle osob, které s fotbalem nemají co dočinění.

Začnu tedy s ovlivňováním výsledků. K této části je třeba znát základní pravidla hry, které má i podle mě naprosto fotbalově nevzdělaný člověk. Ve fotbalovém zápase stojí proti sobě dva týmy o jedenácti hráčích a oba se snaží vsítit tomu druhému gól. Fotbaloví rozhodčí dohlíží na to, aby se zápas hrál podle fotbalových regulí. Já myslím, že je to úplně dostačující definice, pro to, abychom si ukázali, jaké typy korupce mohou postihnout fotbalové utkání. Fotbalové utkání tedy obsahuje tři strany. Dva týmy a rozhodčí. Každého z nich lze korumpovat z nějakého důvodu.

2.1.1 *Korumpování hrajících týmů*

Nyní rozeberu typ korupce, kdy je korumpovaným tým či jenom jeden hráč. Zisk pro korumpovaný tým je ve většině případů v peněžní formě. Týmy nebo hráči mohou být uplácani jiným týmem¹⁰ nebo sázkařskými mafiemi. Je důležité popsat jaké výhody má z korupčního jednání korumpující strana. Pohybujeme se v českém prostředí, tak i příklady korupce budu ukazovat na českém fotbalovém prostředí. Záleží na mnoha ohledech, ale nejdůležitější je podle mě to, o co týmu v zápase jde. Důvod pro takový typ uplácaní je většinou pojistit si u soupeřícího týmu, aby výsledek zápasu dopadl tak, jak si přeje korumpující tým. Jedná se většinou o zápasy na konci sezóny, kdy se rozhoduje o těch nejdůležitějších příčkách. Takové příčky jsou: první místo v tabulce, příčky zajišťující účast v evropských pohárech, místa, která znamenají pro týmy sestup do nižší soutěže a v případě nižších lig i místa, která zajišťují postup do vyšší soutěže. Všechna tato místa zajišťují nejenom

---

¹⁰ Může se jednat o tým, proti kterému stojí nebo se může jednat i o tým, který hraje jiný zápas, ale o výsledek tohoto zápasu má veliký zájem.

prestiž uvnitř fotbalové obce, ale i přísun velkého množství financí do klubové pokladny. Jen pro představu, tým Viktorie Plzeň si v sezóně 2013/2014 vydělal na odměnách od UEFA zhruba 335 miliónů korun. Jejich roční rozpočet měl v té době na výdajové straně podle odhadů 160 miliónů korun (iDnes.cz 2014). Samozřejmě peníze od UEFA nejsou jediné plynoucí z účasti v evropských pohárech. Jsou to vyšší příjmy ze vstupného a mohou to být zvýšené příjmy od sponzorů a příjmy za prodej reklamních předmětů. Samozřejmě vždy nejsou příjmy z evropských pohárů na takové výši jako v případě Viktorie Plzeň, ale i tak jde o částky, které mohou velice pomoci klubovému rozpočtu.

Mezi nejznámější vyřešené korupční kauzy je případ Sigmy Olomouc, která korumpovala FK Bohemians Praha v posledním zápase sezóny 2008/2009, aby si zajistila místo v evropských pohárech. Brankář Sigmy Olomouc Petr Drobisz měl předat úplatek v částce 300 tisíc korun dvěma hráčům FK Bohemians Praha a to Davidu Zoubkovi a Miroslavu Obermajerovi. Sigma Olomouc v zápase jasně vyhrála 3:0 a pojistila si tak účast v předkole Evropské ligy pro další sezónu. O rok později kauza vyšla na veřejnost, když prezident FK Bohemians Praha Karel Kapr sdělil médiím o korupci. Kauzu začala vyšetřovat policie a i vrcholné fotbalové orgány. V srpnu 2011 Disciplinární komise FAČR udělila Sigmě Olomouc pokutu čtyř miliónů korun a odečetla jí devět bodů z tabulky probíhající fotbalové sezóny a Petr Drobisz dostal pokutu 200 tisíc korun a na 18 měsíců zákaz činnosti (iDnes.cz 2011a). Vyšetřování Disciplinární komise probíhalo nezávisle na policejním vyšetřování. V říjnu téhož roku dospěl také olomoucký okresní soud k verdiktu. Všechny obžalované osoby zprostil obžaloby. Soudce Aleš Vašků se nechal slyšet, že ke korupci jistě došlo, jen není přímý důkaz, že se obžalovaní tohoto korupčního jednání zúčastnili (iDnes.cz 2011b).

Finančně zajímavé může být i setrvání v nejvyšší soutěži či postup do ní. Všechny kluby v ní totiž získávají poplatky za práva na vysílání z ligy. Ve druhé lize už tyto poplatky nejsou. Částka byla sice tajná, ale není tajemstvím, že klubům tato položka dělá podstatnou část jejich ročních příjmů (Ligová fotbalová asociace)¹¹. Působení v první lize navíc s sebou přináší i další finanční příjmy, které by kluby těžko sháněli v nižších ligách. Opět, jako

---

¹¹ Dostupné z: <http://lfafotbal.cz/aktualita/48/>

v případech kdy tým hraje o evropské poháry, je výnosné riskovat a korumpovat.

Druhým typem korumpujících jsou sázkařské mafie. Sportovní sázení patří k těm nejrozšířenějším aktivitám českého obyvatelstva a třeba největší česká sázková společnost Tipsport měla obrat za rok 2009 11,5 miliardy korun (Aktuálně.cz 2010). Sázkařské mafie fungují jednoduše. Existuje kontakt mezi sázkařskou mafii a fotbalovými hráči. Členové sázkařské mafie vsadí na nějakou událost, například na vysoký počet gólů, a zkontaktují hráče, jak vsadili. Hráči pak na hřišti zařídí, aby výsledek dopadl podle představ sázkařské mafie, a dostanou část ze zisku (Čáp 2013: 189–191).

Může se stát, že i další osoby mohou mít zájem na tom, aby určitý tým donutili k ovlivnění utkání. Mám na mysli třeba politiky. Asi nejznámější případ takového ovlivňování sportu byly Letní olympijské roku 1936, které se konaly v Berlíně. Nacisté, kteří byli v té době u moci, využili Olympijské hry jako propagaci svého nového režimu a snažili se během pořádání vzbudit dojem, že Německo je mírumilovnou zemí. Na druhé straně, ale docházelo k ovlivňování výsledků ve prospěch německých sportovců, aby nacisté dokázali, že oni jsou vyvoleným národem (Histon 2008). Ve fotbale se něco podobného dělo při Mistrovství světa v roce 1978, která pořádala Argentina. V té době vládl v Argentině tvrdý režim a fotbal byl jednou z věcí, která mohla zklidnit tamní obyvatele. Úkol tedy zněl, že Argentina musí vyhrát Mistrovství světa za každou cenu. V posledním utkání semifinálové skupiny musela Argentina vyhrát o pět gólů proti Peru, aby postoupila do finálového utkání. V době utkání nabídla argentinská vláda té peruánské, že jí dodá obilí a půjčí jí 50 milionů dolarů. Navíc se v peruánské šatně objevil o poločase i prezident Argentiny Jorge Rafael Videla. Argentina vyhrávala po prvním poločase 2:0. Na konci zápasu svítilo skóre 6:0 a Argentina postoupila do vysněného finále. Peru přitom nebylo slabý soupeř. Uhrálo třeba remízu 0:0 s pozdějšími vicemistry světa Nizozemci (Jennings 2007: 40–41).

2.1.2 *Korumpování rozhodčích*

Aby se dalo pochopit, proč je výhodné korumpovat rozhodčí, je důležité hlavně pochopit, jakou moc má nad hrou hlavní rozhodčí a jeho kolegové. V současné době tým rozhodčích sestává z hlavního rozhodčího, který je nejdůležitější osobou. Na pomoc má dva asistenty, jejichž nejdůležitější náplní je kontrolovat, jestli někdo nestojí v postavení mimo hru (v offsidu¹²). Posledním členem je čtvrtý rozhodčí, který ohlašuje střídání hráčů a kontroluje jejich výstroj. V současnosti v mnoha soutěžích jsou ještě na hřišti brankoví rozhodčí, kteří sledují dění ve vápně. Rozhodčí mohou ovlivnit hru několika způsoby. Nemusí se vždy jednat o důsledky korupčního jednání. Rozhodčí nejsou třeba jak v ledním hokeji nebo rugby vybaveni videem, takže často dochází v případě rozhodčích k prostým chybám. Ve fotbale na rozdíl od jiných kolektivních sportů se nezastavuje čas během utkání a dochází tak k velkým zdržením hry. Rozhodčí pak rozhoduje, kolik minut se k 45 minutám hry nastaví. Pokud je pod vlivem korupčního jednání může jednoduše manipulovat s nastavením podle toho, jak se daří té straně, které má pomáhat. Další velkou pravomocí rozhodčího je pískání faulů a vylučování hráčů. Za fauly může rozhodčí udělit faulujícímu hráči kartu. Buď žlutou anebo červenou. Když hráč dostane červenou kartu, je povinen odejít ze hřiště a jeho tým má tak o jednoho hráče na hřišti méně, což je ve fotbale velká výhoda a často dochází k tomu, že tým hrající v plném počtu hráčů tuto přesilovku využije. Další pravomoc, kterou rozhodčí má je určování, kdo a odkud rozehraje standartní situaci pískání pokutového kopu, který se skoro jistě rovná gólu. Offsidy jsou také důležitá část hry a jejich nepísknutí může vést k nebezpečným akcím pro obranu a dokonce i ke gólům.

Rozhodčí má tedy ve hře obrovské pravomoci, které může přímo v zápase uplatnit. Ostatně je lepší to ukázat přímo na některých situacích. Nebudu rozhodovat, jestli byli v těchto případech korumpováni nebo to byly jenom jejich chyby, které rozhodly o osudu zápasů. V roce 2009 se v semifinále Ligy mistrů střetla londýnská Chelsea FC s FC Barcelona.

---

¹² Podle definice FIFA je offside: pokud je hráč v době přihrávky mířící na něj blíže k soupeřově brankové čáře než balón a předposlední soupeř. Výjimky jsou: pokud je útočící hráč na své polovině hřiště nebo pokud je za svým spoluhráčem, který drží míč nebo při zahrávání autu (FIFA.com).

Předchozí zápas skončil 0:0, takže Chelsea stačila na postup jakákoliv výhra a prohra nebo remíza při vyšším skóre jak 1:1 by stačila do finále Ligy Mistrů Barceloně. V deváté minutě dala gól Chelsea na 1:0 a tímto gólem postupovala. S tímto hubeným vítězstvím se nehodlala spokojit a tak chtěla dát Barceloně další gól. Zápas pískal tým norských rozhodčích v čele s Tomem Henningem Øvrebø. Během zápasu nepískl jednu jasnou penaltu za ruku ve vápně a pak se ještě udály ve vápně další dvě sporné situace, které po zápase rozproudily velké diskuze. Pak udělal Tom Øvrebø ještě udělal jednu chybu, kdy vyloučil hráče Barcelony za faul, který se ale neudál. V 93. minutě Barcelona srovnala na 1:1 a postupovala ona. V posledním momentu se ještě Chelsea snažila dát druhý gól a hráč Barcelony nejspíše zahrál ve vápně rukou. Rozhodčí opět nepískl penaltu a ukončil utkání (youtube.com 2009)¹³. Ještě větší absurdita se udála na Mistrovství světa v roce 2010 v osmifinálovém utkání mezi Anglií a Německem. V 38. minutě Německo vyhrávalo 2:1 a Anglie se snažila o vyrovnání skóre. Její hráč Frank Lampard vystřelil zpoza vápna a balón se odrazil od břevna a viditelně skončil za brankovou čáru. Německý brankář Manuel Neuer vzal míč do svých rukou a pokračoval ve hře. Většina fanoušků na stadionu a dovolím si tvrdit, že i u televizních obrazovek viděla jasný gól, ale pomezní rozhodčí míč v bráně neviděl a nenaznačil hlavnímu rozhodčímu, že to byl gól (youtube.com 2010)¹⁴. Opět neříkám, že jde o korupci, ale jen o to, abych přiblížil čtenáři nezajímající se o fotbal, jakou mají rozhodčí ve fotbalovém utkání moc.

2.1.3 Korumpování fotbalových činníků

Dalším typem korupce, který ve fotbalovém světě existuje je korumpovat osoby, kteří se na hřišti nevyskytují, ale mají nějakou pravomoc, která má s fotbalem určitou souvislost. Nejlepší příklad je asi ovlivňování výběru pro závěrečný turnaj či zápas určité soutěže. V současnosti se hodně diskutuje o možnosti, že výběr Kataru coby hostitele Mistrovství světa v roce 2022, může být ovlivněn korupčním jednáním ze strany státních činitelů Kataru. Pořádání Mistrovství světa v této zemi může z několika důvodů velice

---

¹³ Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=YOsbmyy2Ynk>

¹⁴ Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=o5QIBHF6ib8>

obtížné. Prvním velkým problémem jsou vysoké letní teploty. Organizátoři slíbili postavit klimatizované stadiony. Jenže se ukázalo, že toto řešení je nereálné a Výkonný výbor FIFA rozhodl, že Mistrovství světa se odehraje v zimním období. To, že se poruší tradice, není takový velký problém. Spíše je problém, že přes zimní měsíce se v některých zemích hrají fotbalové ligy a nový rozvrh Mistrovství světa jim naruší jejich sezónu. Dalším problémem je, že Katar není fotbalovou zemí ani nemá dost obyvatel na naplnění stadionů během Mistrovství světa. Poslední takovou malou zemí, která pořádala Mistrovství světa, bylo Chile, ale nadšení pro fotbal ze strany Chileanů a Kataranů se nedá vůbec srovnávat. Stadiony budou během turnaje nejspíše poloprázdné. Hlavně na méně důležitých zápasech. Posledním problémem, který vidím v Kataru jako hostiteli je samotná jejich fotbalová reprezentace. V současnosti se Katar nachází na 83. místě v žebříčku FIFA za takovými zeměmi jako je Jordánsko a Haiti (FIFA.com)¹⁵.

---

¹⁵ Dostupné z: <http://www.fifa.com/fifa-world-ranking/ranking-table/men/index.html>

3. Komparace FIFA a FAČR

Teď už se dostávám k tomu hlavnímu, co ve svém výzkumu budu řešit. A to ke komparaci dvou fotbalových svazů. První z nich je FIFA. Řídí prakticky celý světový fotbal a je někdy nazývána jako asociace asociací. Mezi její nejvýznamnější úkoly patří pořádání fotbalových turnajů. Mezi ně patří: Mistrovství světa ve fotbale, Mistrovství světa do 20 let, Mistrovství světa do 17 let, Konfederační pohár, Mistrovství světa klubů a olympijský fotbalový turnaj. Patří k nim i pořádání ženských fotbalových turnajů a i turnajů sportů, které spadají pod FIFA¹⁶.

3.1. *Institucionální uspořádání FIFA a FAČR*

Tak velké organizace jako je FIFA a FAČR musí mít pevně a jasně dané pravomoci svých jednotlivých orgánů, aby chod celé organizace byl co nejeфекtivnější a podle regulí zákona. Političtí filosofové v minulosti ustanovili pravidla, podle kterých byla napsána většina demokratických ústav a politických institucí států ve světě. Vytvořili je proto, aby podle jejich myšlenek byla nastolena svobodná společnost. A podle mě tato pravidla mohou být nastavena jak mezi vznikajícími národy, tak i mezi lidmi, které k sobě nepojí příslušnost k národu ale například láska k fotbalu. Mezi hlavní myslitele v oboru vystavení institucí považují americké Otce zakladatele. Ti se inspirovali Johnem Lockem, který se jako první zabýval dělbou moci. Zastával názor, že ve státě nemá být panovník s neomezenou mocí, ale že se jeho moc musí rozdělit na dvě navzájem nezávislé složky. A to moc výkonnou a moc zákonodárnou. Charles Louis Montesquie ještě přidal soudní moc a tak ještě více oslabil panovníka v řízení státu. Otcové zakladatelé tyto názory přijali za své a vepsali je do zákona, který ovlivnil a ovlivňuje dění ve většině demokratických států světa. Tímto zákonem je Ústava Spojených států amerických.

Pojďme nejdříve k FIFA. Hlavní legislativní orgán FIFA se nazývá Kongres FIFA. Zasedání Kongresu může být běžné nebo mimořádné. Běžné zasedání Kongresu je svoláváno Výkonným výborem FIFA jednou ročně.

---

¹⁶ Například plážový fotbal nebo futsal.

Mimořádný Kongres je svolán Výkonným výborem s podporou alespoň jedné pětiny členů Kongresu. V dosavadní historii FIFA se mimořádný Kongres uskutečnil šestkrát. V únoru 2016 byl svolán zatím poslední mimořádný Kongres FIFA a s to cílem zvolit nástupce Seppa Blattera ve funkci prezidenta FIFA (The Guardian 2015)¹⁷.

Mezi nejdůležitější pravomoci Kongresu patří: volení prezidenta FIFA, volení ženské členky Výkonného výboru FIFA, volení členů a předsednictva Odvolací komise a Disciplinární komise. Dále schválení návrhů na další členy Výkonného výboru FIFA, které volí jednotlivé kontinentální fotbalové konfederace. Kromě schvalování a volení všech těchto funkcionářů je Kongres může také odvolat. Poslední velkou pravomocí je schvalování rozpočtu FIFA.

Kongres FIFA je složen z delegátů, které jmenují jednotlivé národní svazy. Každý národní svaz vyšle na Kongres právě jednoho svého delegáta a nikdy více. Členové Výkonného výboru se jednání Kongresu nesmí zúčastnit jako delegáti¹⁸. Hlavní systémový problém toho složení spatřuji v tom, že národní svazy mohou vyslat jen jednoho delegáta a každý z nich má k dispozici jeden svůj hlas, ať už jde o delegáta například anglické či barbadoské federace. Kdyby FIFA byla opravdovou neziskovou nadnárodní organizací, tak je to vše v pořádku. Jenže FIFA disponuje obrovským rozpočtem a její dva bývalí předsedové ho mnohdy využívali k tomu, aby si kupovali různými službami hlasy menších fotbalových zemí (Jennings 2007). Pokud chce být někdo zvolen prezidentem FIFA, tak se nemůže spolehnout na hlasy z těch nejrozvinutějších fotbalových konfederací jako je UEFA či CONMEBOL¹⁹. Dohromady mají tyto dvě konfederace 63 hlasů při volbě prezidenta z 209. Když vedle postavíme například hlasy UEFY a federací, které se nacházejí v karibské oblasti, tak dojdeme k poměru hlasů 53:25 pro UEFU. To není zprvu tak zarážející, ale musíme si uvědomit následující. Z karibské oblasti se kvalifikovaly na Mistrovství světa pouze čtyři

---

¹⁷ Dostupné z: <http://www.theguardian.com/football/2015/jul/20/fifa-presidential-election-february-2016-sepp-blatter-michel-platini>

¹⁸ Dostupné z: http://www.fifa.com/mm/Document/AFFederation/Generic/02/58/14/48/2015FIFAStatutesEN_Neutral.pdf

http://www.fifa.com/mm/Document/AFFederation/Generic/02/58/14/48/2015FIFAStatutesEN_Neutral.pdf

¹⁹ Jde o jihoamerickou fotbalovou konfederaci.

země v historii a nikdy nezaznamenaly výraznější úspěch²⁰. Seznam kvalifikovaných evropských zemí na Mistrovství světa je mnohem delší, takže ho tu nebudu vypisovat, ale postavím do roviny země, které se staly mistry světa. Jde o Španělsko, Francii, Anglii, Itálii a Německo. To jde pouze o mezinárodní úspěchy. Ještě větší rozdíl ale spatřuji v počtu fotbalových hráčů. Podle tabulek FIFA má karibská oblast 2 792 058 hráčů, zato UEFA reprezentuje 61 466 999 hráčů. Když přepočteme, kolik jeden hlas reprezentuje hráčů, tak u karibské oblasti je to 111 682 hráčů na jeden hlas a u UEFA je 1 185 519 na jeden hlas²¹. To už je velký nepoměr a shledávám ho nespravedlivým vůči velkým fotbalovým svazům.

Jelikož malé fotbalové svazy nedisponují velkými financemi, tak pro získání jejich sympatií a hlasů mohou prezidentští kandidáti vynaložit mnohem menší úsilí a mohou si je získávat různými malými dary pro fotbalovou federaci. Bývalý prezident FIFA Sepp Blatter v tomhle byl mistr a držel se tímto způsobem u moci skoro 18 let. Sliboval rozšířit fotbal do všech koutů světa a také se mu to dařilo. Je na každém z nás, ať si udělá obrázek o tom, jestli to dělal z lásky k fotbalu nebo jen pro získání hlasů ve volbách (Jennings 2007).

Způsob složení Kongresu FIFA shledávám velkým nebezpečím pro fungování FIFA bez korupce a myslím si, že je třeba reformovat jeho složení směrem k tomu, aby velké federace měly větší vliv na prezidentské volby. Vydal bych se cestou určování počtu delegátů dle počtu registrovaných hráčů v seznamech FIFA, které by byly pravidelně aktualizovány a zejména kontrolovány.

Dalším orgánem FIFA je Výkonný výbor. Tento orgán sestává celkem z 25 členů, z nichž jedním je prezident FIFA, dále má 8 viceprezidentů a jednoho člena – ženu, kterou volí Kongres a dále 15 řadových členů. Pravomoci Výkonného výboru definuje Statut FIFA jednoduše tak, že by měl přijímat rozhodnutí ve všech oblastech, kde není stanovena pravomoc

---

²⁰ Jedná se o Kubu, Haiti, Trinidad a Tobago a Jamajku.

²¹ Dostupné z: <http://www.fifa.com/worldfootball/bigcount/allplayers.html>

Kongresu či jiných orgánů FIFA. Výkonný výbor se schází alespoň dvakrát do roka (FIFA Statutes 2015)²².

Dalším orgánem je prezident FIFA. Prezident je volen Kongresem a je zároveň z titulu své funkce předsedou výkonného výboru. Prezident především odpovídá za plnění rozhodnutí Kongresu a výkonného výboru organizace, dohlíží na práci Generálního sekretariátu a zabývá se vztahy FIFA s mezinárodními organizacemi, konfederacemi a dalšími institucemi (FIFA Statutes 2015)²³.

Dále je zde orgán, který se jmenuje Pohotovostní výbor (Emergency committee), který se zaměřuje na řešení urgentních záležitostí, které si vyžadují okamžité řešení a nelze tudíž čekat na svolání Výkonného výboru, který zrovna nezasedá. Pohotovostní výbor se tedy schází v době, kdy není organizováno zasedání Výkonného výboru. Vedle toho je zřízena celá řada různých stálých výborů, mezi nimiž jmenuji například právní výbor, finanční výbor mediální výbor, zdravotní výbor, výbor pro fair play a sociální odpovědnost apod. (FIFA Statutes 2015)²⁴.

Zaměříme-li se na FAČR, roli Kongresu zde v podstatné míře plní zejména Valná hromada FAČR. Valná hromada je dle stanov FAČR jejím nejvyšším orgánem. Řádná valná hromada je svolávána jednou do roka, přičemž se musí konat mezi 15.5 a 30.6 každého roku. Vedle toho je možné za okolností stanovených ve Stanovách svolat rovněž mimořádnou Valnou hromadu. Pravomoci Valné hromady jsou následující:

- *„projednává a schvaluje zprávu o stavu rozvoje fotbalu v České republice a o činnosti Výkonného výboru;*
- *projednává zprávu o výsledcích hospodaření Asociace;*
- *projednává a schvaluje zprávy Revizní a kontrolní komise, Odvolací komise a Arbitrážní komise;*
- *volí z řad členů Asociace a odvolává: předsedu Výkonného výboru,*

---

²² Dostupné z: http://www.fifa.com/mm/Document/AFFederation/Generic/02/58/14/48/2015FIFAStatutesEN_Neutral.pdf

²³ Dostupné z: http://www.fifa.com/mm/Document/AFFederation/Generic/02/58/14/48/2015FIFAStatutesEN_Neutral.pdf

²⁴ Dostupné z: http://www.fifa.com/mm/Document/AFFederation/Generic/02/58/14/48/2015FIFAStatutesEN_Neutral.pdf

místopředsedy Výkonného výboru, včetně předsedy Ligového shromáždění, předsedy Řídící komise pro Čechy a Řídící komise pro Moravu, ostatní členy Výkonného výboru, členy Revizní a kontrolní komise a další orgány.

- *schvaluje Stanovy Asociace, včetně jejich změn a doplňků;*
- *rozhoduje o založení, zrušení nebo přeměně pobočného spolku;*
- *schvaluje svým rozhodnutím výši, splatnost a způsob použití členských příspěvků;*
- *schvaluje zásady pro rozdělování společných zdrojů Asociace;*
- *rozhoduje o zrušení Asociace;*
- *rozhoduje o dalších záležitostech, které si vyhradí, pokud nejsou svěřeny Stanovami jiným orgánům Asociace.“ (Stanovy FAČR 2015)²⁵.*

Stejně jako FIFA má i FAČR svůj výkonný výbor, který sestává ze 13 členů, z nichž jedním je předseda, a dále jsou zde 3 místopředsedové. Výkonný výbor mimo jiné plní úkoly, které mu uložila Valná hromada, vytváří podmínky pro realizaci cílů FAČR, zajišťuje realizaci úkolů asociace na všech úrovních, schvaluje také vnitřní předpisy FAČR, zajišťuje hospodaření a správu majetku organizace či ustanovuje komise za účelem plnění celé řady úkolů.²⁶

Dalším orgánem je předseda FAČR, což je v zásadě podobný orgán jako prezident FIFA. Předseda je v čele výkonného výboru. Poslední orgány jsou komise, kterých je opět celá řada a jsou stanoveny tak, aby každá měla svoji specializaci, lze mezi nimi najít i orgány kontrolní, o kterých bude pojednáno níže.

3.2. Kontrolní orgány FIFA a FAČR

Stejně jako v předcházející kapitole i zde začnu nejprve FIFA. Nejvýznamnějším kontrolním orgánem FIFA je beze sporu Disciplinární komise. Disciplinární komise je tvořena předsedou, dvěma místopředsedy a 18 členy. Za zmínku stojí, že jak předseda, tak i místopředsedové musí mít právnické vzdělání. Disciplinární komise FIFA má také své vlastní disciplinární předpisy, podle nichž postupuje. Podmínkou pro vynesení

²⁵ Dostupné z: http://nv.fotbal.cz/assets/cmfs/legislativa/1._STANOVY_1.pdf

²⁶ Dostupné z: http://nv.fotbal.cz/assets/cmfs/legislativa/1._STANOVY_1.pdf

rozhodnutí Disciplinární komise je přítomnost alespoň tří členů komise, jen ve výjimečných případech je předseda oprávněn rozhodnout sám. Disciplinární komise je nadána pravomocí, která jí umožňuje rozhodovat ve věcech týkající se národních svazů, klubů, hráčů, hráčských manažerů (agentů) stejně jako zástupců FIFA. Komise je oprávněna ukládat sankce všem výše vymezeným subjektům. Dalším kontrolním orgánem je pak Odvolací komise, ke které se lze odvolat v případě nesouhlasu s rozhodnutím disciplinární komise FIFA. Dalším orgánem je pak auditní a revizní komise FIFA, která provádí kontrolu Kongresu a hospodaření FIFA. FIFA dále ve svém Statutu výslovně uznává nezávislý orgán Mezinárodní sportovní arbitráže k tomu, aby rozhodoval spory mezi organizací, jejími členy, konfederacemi, ligami, kluby hráči atd.²⁷

Prakticky totožnou strukturu kontrolních orgánů lze identifikovat i v případě FAČR, kde lze identifikovat následující kontrolní orgány: disciplinární komise, jež projednává disciplinární delikty, odvolací komise, k níž se lze odvolat. Dále kontrolní a revizní komise, jež realizuje kontrolu výkonu rozhodnutí Valné hromady, financí a hospodaření a arbitrážní komise, která funguje do jisté míry jako odvolací orgán či mimořádný opravný prostředek, kdy se rozhoduje o odvolání proti účinným a výkonným rozhodnutím.²⁸

3.3. (Ne)transparentnost FIFA a FAČR

V souvislosti s FIFA je důležité zmínit, že bakalářská práce začala být zpracována ještě před korupčními skandály v roce 2015, které do značné míry napomohly k tomu, že FIFA v průběhu zpracování práce přistoupila k řadě opatření, která jí mají učinit transparentnější. FIFA v zásadě uznala, že její dosavadní působení nebylo příliš transparentní a v současné době zavádí zejména následující kroky, které schválil Výkonný výbor, a které mají k transparentnosti vést²⁹.

- Omezení délky funkcí vrcholových funkcionářů FIFA – nově je možné zvolit tutéž osobu do funkce maximálně třikrát, funkční

---

²⁷ Dostupné z:

http://www.fifa.com/mm/Document/AFederation/Generic/02/58/14/48/2015FIFAStatutesEN_Neutral.pdf

²⁸ Dostupné z: http://nv.fotbal.cz/assets/cmfs/legislativa/1._STANOVY_1.pdf

²⁹ Dostupné z: <http://sport.aktualne.cz/kongres-fifa-schvalil-reformy-ktere-maji-pomoci-v-boji-s-ko/r~b022e4d2dcc011e59c4a002590604f2e/>

období trvá čtyři roky, tj. maximum výkonu funkce ve FIFA činí 12 let

- Výkonný výbor se mění na Dozorčí radu, která má mít celkem 36 členů (tj. více než nyní, což poskytne větší kontrolu)
- Členy Dozorčí rady budou volit jednotlivé konfederace
- Dozorčí rada by do budoucna neměla rozhodovat o obchodních, ale jen o politických a strategických věcech
- Zveřejňovány budou informace o odměnách funkcionářů FIFA.

V zásadě lze tedy uvést, že v době dokončení této práce se schylovalo k platnosti uvedených reforem, což by mělo do budoucna vést k větší transparentnosti FIFA, nicméně ke dni dopracování této práce nelze FIFA označit za transparentní organizaci.

FAČR se rovněž potýká s problematikou otázky transparentnosti, nicméně problémy byly řešeny o něco dříve než v případě FIFA, byť některé stále přetrvávají. FAČR však například v současné době spolupracuje se společností Sportradar, jejímž cílem je zamezení nelegálnímu sázení ve fotbale (a s tím i související korupci). Za zmínku stojí, že FAČR byla jednou z prvních organizací v Evropě, které smlouvu se Sportradarem uzavřely. *„Na základě smlouvy jsou pomocí počítačových programů analyzována a porovnávána data z utkání, v případě podezření nekalého ovlivnění (např. výrazná odchylka od statistického normálu) jsou informovány příslušné orgány. Při potírání tohoto fenoménu FAČR napřímo spolupracuje s UEFA a Policií ČR. O problematice sázkových podvodů a rizik s tím spojených pro hráče, ale i jejich okolí, provádí FAČR pravidelná preventivní školení, zaměřená zejména na mládežnické kategorie. „FAČR, stejně tak jako UEFA a FIFA, prosazuje absolutní nulovou toleranci při porušení integrity jakéhokoli utkání,“* (Transparency International 2016)³⁰.

Z výše uvedených skutečností plyne, že FAČR je z hlediska již přijatých opatření v současné době transparentnější než FIFA, která aktuálně celou řadu opatření přijímá, tudíž zde lze v příštích letech patrně očekávat významné změny.

---

³⁰ Dostupné z: <https://www.transparency.cz/transparentni-financovani-sportu/>

3.4. Rozhodčí a jejich korumpovatelnost

Ačkoliv nedávný skandál FIFA se týkal především vysoce postavených funkcionářů, ani rozhodčí nejsou zcela mimo korupci, naopak kupříkladu v roce 2014 bylo možné identifikovat hned několik případů, kdy byl rozhodčí podezřelý z korupce. Navíc se FIFA v roce 2014 pokoušela obvinění dvou svých rozhodčích z korupce tzv. zamést pod koberec (DailyMail 2014)³¹. Naopak v roce 2011, kdy se rovněž hovořilo o podplácení rozhodčích, FIFA v některých případech udělila rozhodčímu doživotní zákaz činnosti (BBC 2011)³². Nicméně je zřejmé, že případy korupce rozhodčích se v rámci FIFA vyskytují a rozhodčí tudíž jsou korumpovatelní. Nově přijímaná opatření by tomu částečně měla bránit, nicméně ani tak nelze očekávat 100 % výsledky.

Stejně tak i FAČR se s korumpovatelností rozhodčích setkává a to v nemalé míře. Například v roce 2015 bylo v ČR obviněno hned 25 rozhodčích ze Středočeského kraje z korupce. Rovněž v roce 2012 řešila Disciplinární komise FAČR rozsáhlou korupční aféru týkající se korupce rozhodčích.

V zásadě lze tedy dovodit, že rozhodčí ve své podstatě jsou korumpovatelní a patrně nikdy se tomuto problému nebude možné zcela vyhnout. FIFA i FAČR samozřejmě korupční skandály řeší poměrně pravidelně, nelze zde identifikovat zásadní rozdíly mezi oběma organizacemi.

Výše uvedené potvrzuje i jeden z rozhodčích, v ČR, se kterým byl před časem realizován rozhovor. Ten uvedl, že *„náš fotbal je tak korupcí prolezlý, že v podstatě nejde ubrzdit tenhle rozjetý raketoplán bosou nohou. Pokud chceš pískat na nějaké lepší úrovni, musíš se přizpůsobit nebo do konce zůstaneš v těch nejnižších patrech fotbalové hierarchie.“* (Černásvině.cz 2015)³³. Tento rozhodčí, který si nepřál být jmenován, dokonce tvrdil, že rozhodčí jsou doslova tlačeni do úplatků, neboť obvykle je klub domluvený již i s delegátem, případně je rozhodování dle domluvených pravidel podmínkou pro postup do vyšší soutěže. Je otázkou, zda tato tvrzení nejsou trochu nadsazená, nicméně je zřejmé, že FAČR se s úplatky rozhodčích potýká a jedná se o velmi častý problém. Že situace byla podobná již v 90. letech, pak

---

³¹ Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/sport/worldcup2014/article-2682117/Two-referees-World-Cup-suspected-match-fixing-FIFA-past-allegations-tournament-started.html>

³² Dostupné z: <http://www.bbc.com/sport/football/14481355>

³³ Dostupné z: <http://cernasvine.cz/rozhodci-korupce-je-vsude-a-nejen-okolo-rozhodcich/>

dokládá například publikace od V. Zemánka, která podobné praktiky popisovala již v roce 1994 (Zemánek 1994).

Mezi českou fotbalovou obcí kolují pověry o tom, že Roman Berbr, místopředseda FAČR, velkou měrou ovlivňuje fungování rozhodčích. Z těchto praktik ho obvinil sám jeden z rozhodčích Libor Kovařík, po tom co opustil FAČR (aktuálně.tv 2015)³⁴. Je třeba si ale říci, že jestli má pravdu a Roman Berbr opravdu ovlivňuje ve velké míře rozhodčí v České republice, tak to není selhání systému, ale Berbra samotného, který tak podle teorie deviantního chování jedná již mimo své pravomoci a dopouští se korupčního jednání.

---

³⁴ Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/kovarik-vzeprit-se-berbrovi-koncite-to-je-pomala-smrt/r~71a25f4a4ffc11e5974b0025900fea04/>

4. Dotazníkové šetření

Cílem mého dotazníkového šetření bylo zjistit, jak česká společnost vnímá korupci ve fotbalovém prostředí. Mého dotazníkového šetření, které probíhalo 11.–18. dubna 2015, se zúčastnilo celkem 814 osob. Respondenty jsem hledal přes internetové prostředí. Cítil jsem na všechny osoby a zajímali mě jak lidé, kteří se o fotbal zajímají, tak jsem chtěl odpovědi i po těch, co fotbal nezajímá vůbec. Odkaz na svůj dotazník jsem umístil hlavně na dva servery. První z nich je eurofotbal.cz³⁵ a druhý je Československá filmová databáze (ČSFD). Na ČSFD jsem dotazník odeslal zhruba 2 500 uživatelům. Důvod, proč jsem dotazník rozeslal právě uživatelům z ČSFD je ten, že jsem očekával přítomnost obou skupin respondentů. Jak fanoušků fotbalu, tak i těch, které fotbal nezajímá.

I když jsem ve zprávě výslovně napsal, že hledám pro svůj dotazník i lidi nezajímající se o fotbal, měl jsem problémy dostat odpovědi právě od této skupiny. Proto je výrazný nepoměr mužů vůči ženám³⁶. Dalším problémem je samozřejmě samo internetové prostředí, kde se pohybují většinou lidé mladšího věku. Pouze 11% respondentů mělo přes 36 let. Z personálních údajů jsem ještě po respondentech chtěl, aby určili, zda jsou fanoušci fotbalu³⁷, jestli bydlí blízko fotbalového stadionu³⁸, kde se hraje první či druhá fotbalová liga a jestli první nebo druhou fotbalovou ligu navštěvují přímo na stadionu³⁹. Otázky jsem dal samozřejmě povinné. 64,7 % respondentů uvedlo, že se považují za fotbalové fanoušky. 66,8 % respondentů považuje své bydliště za dostatečně blízké k nějakému prvoligovému nebo druholigovému stadionu. Pouze 31,6 % všech respondentů tyto stadiony navštěvuje. Když v dotazníku ponechám pouze fotbalové fanoušky, kteří bydlí blízko od fotbalového stadionu, tak 52,4 % této skupiny navštěvuje tyto stadiony. Skoro tedy polovina fanoušků fotbalu se nechodí dívat přímo na stadiony, ale preferují sledovat fotbal jiným způsobem, což je pro český fotbal určitě škoda.

---

³⁵ Má několik funkcí, ale jde především o zpravodajský server zabývající se evropským fotbalem.

³⁶ Dotazníku se zúčastnilo 693 mužů a pouze 121 žen.

³⁷ Otázka zněla: Považujete se za fotbalového fanouška?

³⁸ Otázka zněla: Bydlíte v dostatečné blízkosti od stadionu, kde se hraje 1. nebo 2. fotbalová liga? Do popisu jsem ještě přidal: Dostatečná blízkost pro Vás.

³⁹ Otázka zněla: Navštěvujete zápasy 1. nebo 2. fotbalové ligy?

4.1. Proměnná znalost fotbalu

V první části dotazníku jsem zjišťoval po respondentech jejich znalost fotbalu. Tuto proměnnou považuji za velice důležitou. U podobných dotazníkových šetření totiž dochází k tomu, že lidé, kteří nemají znalost prostředí, se vyjadřují o míře korupce stejně jako ti, kteří mají podrobnou znalost prostředí. I Pavol Frič tvrdí, že korupce se může vyřešit pomocí diskuze mezi kvalifikovanými jedinci (Frič 1999). To koresponduje s názorem, že by se neměl dávat do roviny názor někoho, kdo například neví, co je offside a na druhé straně někoho, kdo ví, o fotbale hodně věcí.

Míru znalosti fotbalu jsem u respondentů určoval podle deseti znalostních otázek. Kdo nevěděl správnou odpověď, byl nabádán k tomu, aby otázku přeskočil. Sedm z těchto otázek mělo formu nějakého tvrzení a respondent měl určit, jestli je tvrzení správné či nikoliv. Tři otázky byly testové a respondent měl určit, která z odpovědí je správná. Za každou správnou odpověď jsem respondentovi přičetl jeden bod. Proměnná znalost fotbalu tedy mohla nabývat hodnot od nuly po deset. Otázky jsem vymýšlel sám na základě mých znalostí fotbalu.

První tvrzení znělo: Anglická Premier League má nejvyšší průměrnou návštěvnost v Evropě. Premier League je nejvyšší anglická soutěž a je asi tou nejsledovanější ligou světa. Ovšem není tou nejnavštěvovanější. Tou je německá Bundesliga. V sezóně 2014/2015 navštěvuje její zápasy průměrně 43 014 diváků. Premier League má skoro o 7 000 diváků na zápas méně (European football statistics)⁴⁰. Druhé tvrzení, které bylo v dubnu 2015 aktuální, znělo: Zinedine Zidane, bývalý slavný záložník, kandiduje na post prezidenta FIFA v letošních volbách. Toto tvrzení je nesprávné. Zinedine Zidane v té době pracoval jako trenér ve španělském klubu Real Madrid a nebyl mezi čtyřmi kandidáty na post prezidenta FIFA (al Jazeera 2015)⁴¹. Poslední otázka, která se týkala z aktuálního dění ve fotbale byla: Držitelem ceny Zlatý míč⁴² za rok 2014 pro nejlepšího hráče planety je. Na výběr byli dva hráči. První byl Argentinec Lionel Messi a druhý Portugalec Cristiano

---

⁴⁰ Dostupné z: <http://www.european-football-statistics.co.uk/attn.htm>

⁴¹ Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/2015/02/fifa-confirms-candidates-presidency-150202105349344.html>

⁴² V originále FIFA Ballon d'Or

Ronaldo. Správnou odpovědí byl Cristiano Ronaldo, který své prvenství z roku 2013 obhájil (fifa.com).

Další tvrzení znělo, že gól na 3:2 v zápase Česko-Nizozemsko na Mistrovství Evropy 2004 vstřelil Karel Poborský. Tvrzení bylo nesprávné, protože gól na 3:2 nevstřelil Karel Poborský, ale Vladimír Šmicer (youtube.com 2014)⁴³. Další tvrzení se také týkalo české fotbalové reprezentace. Znělo: Jan Koller je historicky nejlepším střelcem české reprezentace s 55 góly. Tvrzení je správné (fotbal.cz)⁴⁴. Poslední tvrzení o české reprezentaci znělo: Mistrovství Evropy, ve kterém Česká republika skončila na druhém místě, se konalo v Anglii. Tvrzení bylo správné. Mistrovství Evropy v roce 1996, kdy Česká republika podlehla gólem v prodloužení proti Německu, se opravdu konalo v Anglii (Macho 1999: 394). Následující dvě tvrzení pochází z fotbalové historie. První z nich se ptalo, který z nabízené trojice hráčů (Josef Bican, Josef Masopust a Oldřich Nejedlý) se stal nejlepším střelcem na Mistrovství světa. To druhé znělo: Národní tým Uruguaye se stal alespoň jednou mistrem světa. Z nabízených slavných střelců byl nejlepším střelcem na Mistrovství světa Oldřich Nejedlý. Povedlo se mu to v roce 1934 na šampionátu, který se konal v Itálii. Tvrzení o Uruguayi bylo správné. Reprezentace Uruguaye totiž na nejvyšší stupínek vystoupila hned dvakrát. Poprvé se jí to povedlo na prvním šampionátu v roce 1930 a ještě jednou o dvacet let později šokovala celý svět, když porazila v posledním utkání senzačně Brazílii (Pechr 1981:10, 40–41). Co se týká fotbalové historie, přidal jsem ještě otázku ohledně nejslavnější klubové soutěže světa. A to evropské Ligy mistrů (dříve Pohár mistrů evropských zemí). Otázka se ptala na to, ze které z následujících zemí se podařilo nějakému týmu tuto soutěž vyhrát. Na výběr bylo Srbsko, Řecko a Turecko. Správnou odpovědí bylo Srbsko, protože v roce 1991 vyhrála Pohár mistrů evropských zemí FK Crvena zvezda z tehdejšího hlavního města Jugoslávie Bělehradu.(Macho 1999: 338). Tvrzení, které se jako jediné týkalo české fotbalové ligy, znělo: Poslední český mistrovský titul získal Baník Ostrava v sezóně 2002/2003. To je nesprávné

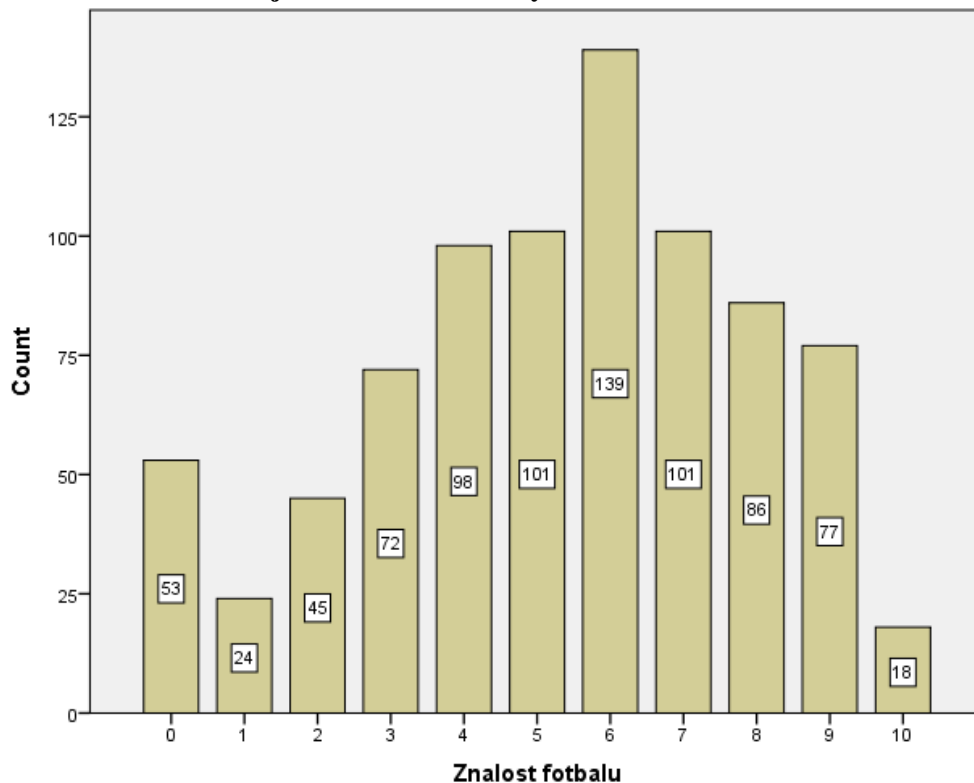
⁴³ Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=D8TP3bzaIJw>

⁴⁴ Dostupné z: <http://nv.fotbal.cz/reprezentace/reprezentace-a/statistiky/viewstat.asp?detail=strelci>

tvrzení, protože svůj poslední titul získal Baník Ostrava o sezónu později (historiesynotligy.cz).⁴⁵

V programu SPSS jsem dal dohromady všechny odpovědi a ten vypočetl u respondentů proměnnou znalost fotbalu. Zde jsou výsledky:

Graf č. 1 Rozčlenění jednotlivců dle míry znalosti fotbalu

Zdroj: Dotazník- Korupce ve fotbale

Tabulka č. 1

Znalost fotbalu – všichni respondenti		
Znalost fotbalu		
Počet případů	Platných	814
	Neplatných	0
Aritmetický průměr		5,32
Median		6,00
Standardní odchylka		2,581

Zdroj: Dotazník – Korupce ve fotbale

⁴⁵ Dostupné z: <http://www.historiesynotligy.cz/>

Tabulka č. 2

Znalost fotbalu – jen fanoušci fotbalu		
Znalost fotbalu		
Počet případů	Platných	527
	Neplatných	0
Aritmetický průměr		6,45
Median		7,00
Standardní odchylka		2,038

Zdroj: Dotazník – Korupce ve fotbale

V tabulce číslo 1 jsou uvedeny statistiky pro všechny respondenty. V tabulce č. 2 jsem uvedl statistiky jen pro fanoušky fotbalu. Vidíme, že u fanoušků fotbalu se logicky zvedl aritmetický průměr i median.

4.2. Vnímání korupce ve fotbale

Hlavním posláním dotazníku nebylo ovšem zjistit, jak je česká společnost znala fotbalu, ale jak v něm vnímá korupci. Po respondentech se požadovalo, aby určili míru korupce v číslech od jedné do pěti, kdy jedna byla nejnižší míra korupce a pět byla nejvyšší míra korupce, v organizacích FAČR, UEFA, FIFA a pro porovnání jsem ještě přidal vnímání korupce ve vysoké české politice a u fotbalu mě ještě zajímalo vnímání míry korupce ohledně výběru pořadatele pro závěrečné fotbalové turnaje pořádané organizacemi FIFA nebo UEFA.

Jako první uvedu výsledky pro všechny účastníky dotazníku.

Tabulka č. 3

Vnímání korupce – všichni respondenti						
		Korupce ve FAČR	Korupce v UEFA	Korupce ve FIFA	Korupce v politice	Výběr pořadatele
Počet případů	Platných	814	814	814	814	814
	Neplatných	0	0	0	0	0
Aritmetický průměr		3,59	2,75	3,05	4,07	2,90
Median		4,00	3,00	3,00	4,00	3,00
Standardní odchylka		,916	1,015	1,193	,932	1,162

Zdroj: Dotazník – Korupce ve fotbale

Nejhůře ze všech měřených proměnných dopadla míra korupce ve vysoké politice. Tuto proměnnou jsem použil jenom jako pojítko mezi mým

výzkumem a dotazníkem CVVM z dubna 2015, abych zjistil, jestli oba dotazníky v téhle proměnné budou mít podobná čísla. Můj dotazník má aritmetický průměr u míry korupce v české vysoké politice 4,07. Dotazník CVVM má u vnímání korupce v politických stranách aritmetický průměr 4,17. Sběr dat k tomuhle dotazníku probíhal 2.–9. března 2015 (CVVM 2015). Podle mého očekávání z fotbalových organizací nejlépe dopadla UEFA a nejhůře FAČR. Ovšem tyto data nepovažuji za finální, protože míru korupce odhadovali i lidé, kteří fotbalu vůbec nerozumí. Proto je podle mě zúžit statistiky jen na fanoušky fotbalu.

Tabulka č. 4

Vnímání korupce – fanoušci fotbalu					
		Korupce ve FAČR	Korupce v UEFA	Korupce ve FIFA	Výběr pořadatele
Počet případů	Platných	527	527	527	527
	Neplatných	0	0	0	0
Aritmetický průměr		3,67	2,74	3,16	2,99
Median		4,00	3,00	3,00	3,00
Standardní odchylka		,910	1,010	1,199	1,232

Zdroj: Dotazník – Korupce ve fotbale

Kromě vnímání korupce v organizaci UEFA došlo u všech ostatních k drobnému zvýšení aritmetického průměru. Nejvíce u vnímání míry korupce ve FIFA. Jenže se jedná o velmi malé rozdíly a i počet fanoušků fotbalu je pořád vysoký na to, aby statistiky přinesly jiné výsledky. Proto je třeba zúžit ještě více počet měřených respondentů. I mezi fanoušky fotbalu patří ti, kteří moc o fotbale nevědí, takže je nutné tyto respondenty vyloučit. To můžu samozřejmě dokázat pomocí proměnné znalost fotbalu. Nejlepší by bylo nechat jenom ty, kteří dosáhli v testové části deset bodů z desíti, ale těch je jenom 18, což je velice malé číslo na to, aby se z něho dal usuzovat nějaký výsledek. Když přidám ještě ty, kteří měli v testu devět bodů z deseti, tak to už znamená 95 lidí a toto číslo je už dostatečně vysoké na to, aby ukazovalo reprezentativní výsledky.

Tabulka č. 5

Vnímání korupce – respondenti, kteří měli nad devět bodů					
		Korupce ve FAČR	Korupce v UEFA	Korupce ve FIFA	Výběr pořadatele
Počet případů	Platných	95	95	95	95
	Neplatných	0	0	0	0
Aritmetický průměr		3,68	2,86	3,58	3,39
Median		4,00	3,00	4,00	3,00
Standardní odchylka		,948	,895	1,107	1,065

Zdroj: Dotazník – Korupce ve fotbale

Největší nárůst u aritmetického průměru má vnímání korupce ve FIFA. Dokonce i median, tedy prostřední hodnota, se zvedla z trojky na čtyřku. Vnímání korupce ve FAČR a UEFA jsou oproti výsledkům všech respondentů podobné. Vnímání korupce u výběru pořadatele se zvýšila z původních 2,90 na 3,39. Teď je třeba si položit otázku, jestli má znalost fotbalového prostředí nějaký vliv i na vnímání korupce. Zjišťování o nějakém vztahu mezi znalostí fotbalu a vnímání míry korupce budu hledat pomocí zase pomocí těch podle mě nejkvalifikovanějších a to těch, kteří se považují za fanoušky fotbalu a chodí i na fotbal.

Tabulka č. 6

Korelační tabulka		
		Znalost fotbalu
Znalost fotbalu	Síla korelace	1
	Počet případů	245
Korupce ve FAČR	Síla korelace	,055
	Signifikance	,394
	Počet případů	245
Korupce v UEFA	Síla korelace	,177
	Signifikance	,005
	Počet případů	245
Korupce ve FIFA	Síla korelace	,308
	Signifikance	,000
	Počet případů	245
Výběr pořadatele	Síla korelace	,266
	Signifikance	,000
	Počet případů	245

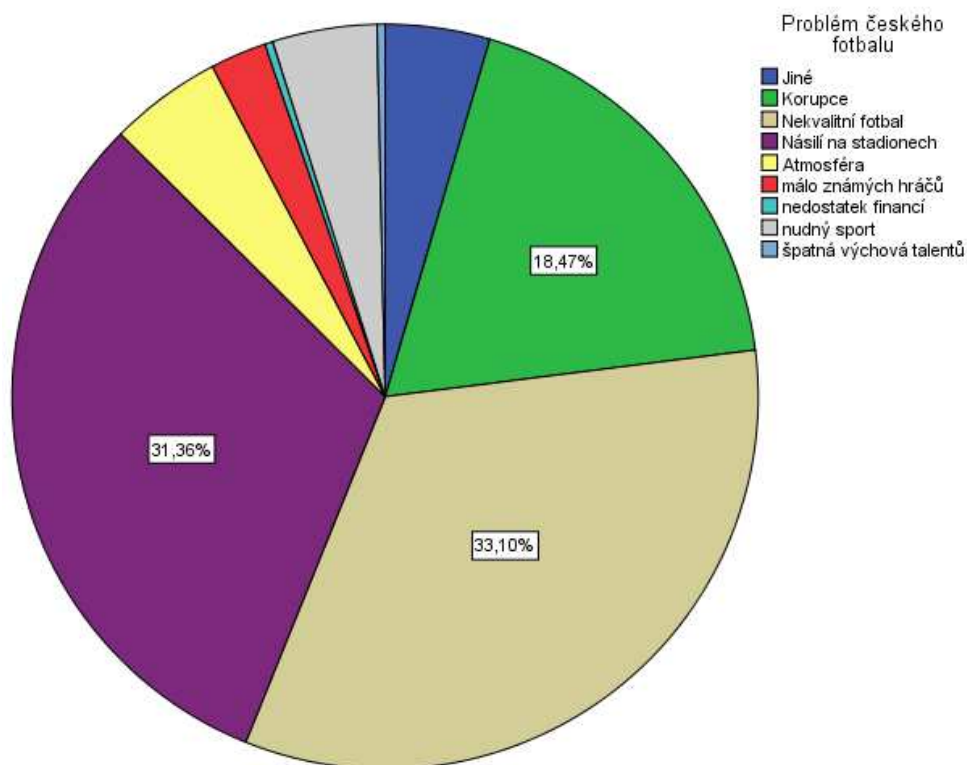
Zdroj: Dotazník – Korupce ve fotbale

Ze čtyř korelací jdou označit dvě jako signifikantní a to jde vztahy mezi znalostí fotbalu a vnímání korupce ve FIFA a pak mezi znalostí fotbalu a vnímání korupce při výběru pořadatele. Podle interpretace síly korelací Davida de Vause lze označit tyto vztahy za středně silné (de Vaus 2002). Na závěr lze tedy říci, že při zvyšující se znalosti fotbalu stoupá u fanoušků fotbalu chodících na fotbal i jejich vnímání míry korupce ve FIFA. Je velice důležité zmínit, že sběr dat pro dotazník proběhl před vypuknutím korupční kauzy ve FIFA. Na vnímání korupce ve FAČR nemá znalost fotbalu žádný vliv.

4.3. Problémy českého fotbalu

Jako poslední věc jsem po respondentech chtěl, aby určili hlavní problém českého a světového fotbalu. U českého fotbalu jsem dal respondentům na výběr z těchto možností: korupce, nekvalitní fotbal, násilí na stadionech, mizerná atmosféra na stadionech, nedostatek známých hráčů anebo mohli slovně vypsat, v čem spatřují ten hlavní problém. Výsledky opět rozdělím na několik skupin. Zprvce v čem spatřují hlavní problém lidé, kteří se nezajímají o fotbal, za druhé fanoušci fotbalu, co nechodí na stadiony a za třetí, fanoušci fotbalu, kteří navštěvují fotbalové zápasy přímo na stadionu.

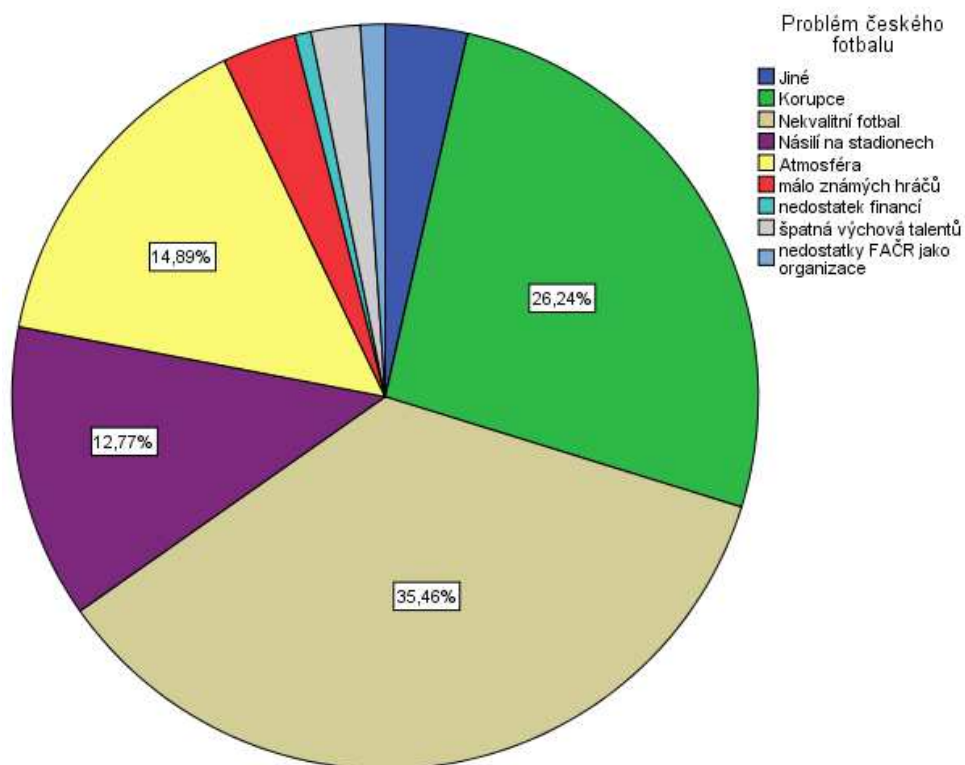
Graf č. 2 – Problémy českého fotbalu u těch, co uvedli, že nejsou fanoušky

Zdroj: Dotazník – Korupce ve fotbale

Korupci tato skupina lidí nevidí jako hlavní problém českého fotbalu. Problémy spatřují přímo ve věcech, které se dějí na hřišti anebo v hledišti.

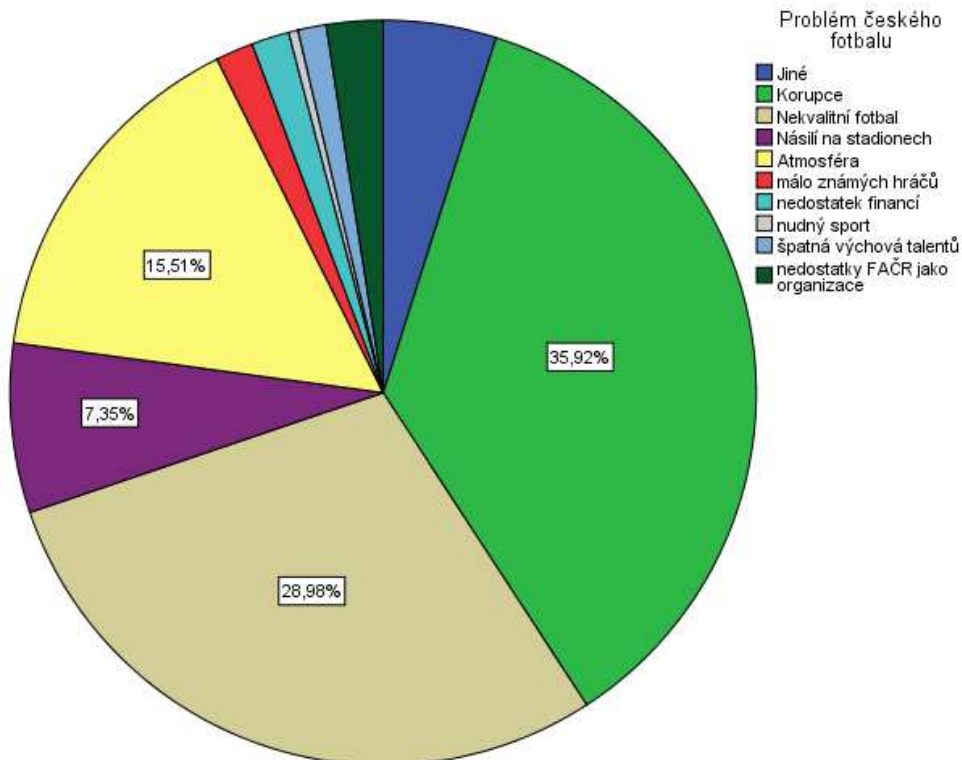
Graf č 3 – Problémy českého fotbalu u fanoušků, kteří nesledují fotbal na stadionu

Zdroj: Dotazník – Korupce ve fotbale

Tahle skupina společnosti vidí korupci v českém fotbale jako o něco větší problém než skupina předešlá. Největší problém tato skupina vidí v nekvalitním fotbale, který se na českých trávnících hraje. Je to podobné číslo jako u těch, kteří se neoznačují jako fanoušci, ale podle mě každá skupina touto odpovědí mínila něco jiného. Ti, co se neoznačují jako fanoušci, podle mě pod možností nekvalitní fotbal spatřují to, že fotbal je nezajímá vůbec. U skupiny fanoušků nechodících na fotbal si odvážím tvrdit, že fotbal je baví, ale ne ten český, nýbrž ten zahraniční. České kluby tedy přicházejí o třetinu této skupiny pouze tím, že hrají špatný fotbal. Za zmínku ještě stojí, že tato skupina vidí jako větší problém mizernou atmosféru na stadionech než násilí na stadionech.

Graf č 4. Problémy českého fotbalu podle fanoušků navštěvujících zápasy na stadionech

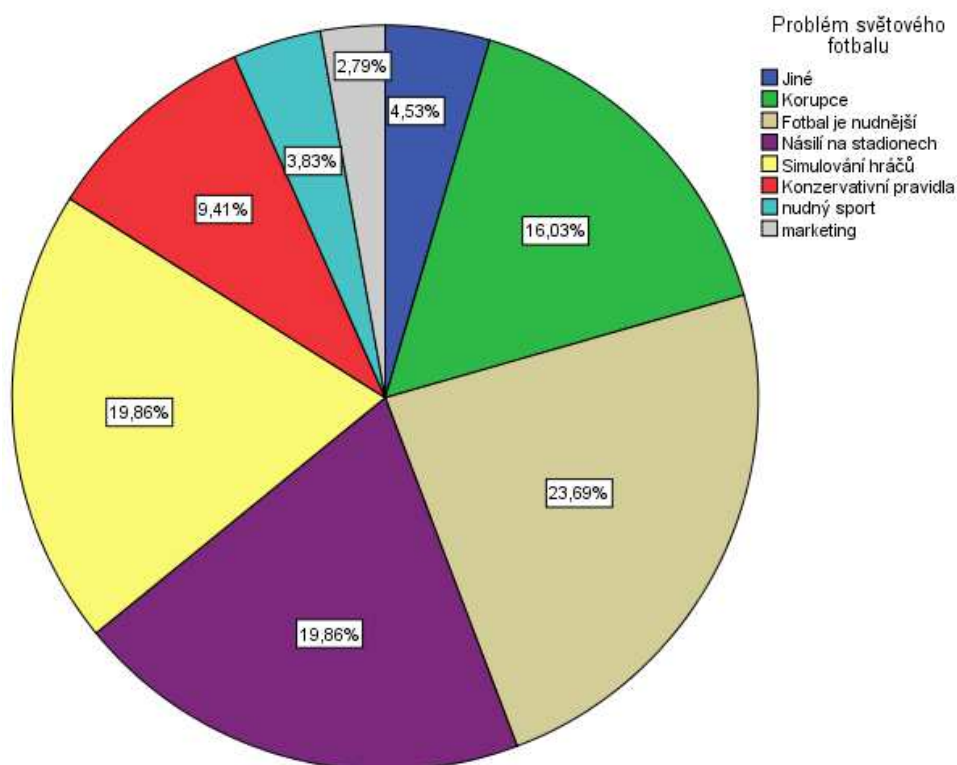
Zdroj: Dotazník – Korupce ve fotbale

Skupina fanoušků, kteří navštěvují stadiony, jako jediná vidí hlavní problém českého fotbalu v korupci. Zajímavé je že, pouhých 7 % respondentů z této skupiny vidí jako hlavní problém násilí na stadionech. Oproti 31 % respondentů, kteří uvedli, že nejsou fanoušci fotbalu, je tento rozdíl šokující. Nabízí se tedy otázka, jestli není násilí na stadionech pouze demonizováno v médiích a reálné problémy českého fotbalu se nachází jinde.

4.4. Problémy fotbalu obecně

V této otázce jsem dal respondentům na výběr z těchto možností: korupce, fotbal je čím dál nudnější, násilí na stadionech, simulování hráčů, konzervativní pravidla (rozhodčí nemohou použít video) anebo mohli vypsát, v čem spatřují problém. Opět rozdělím výsledky na skupiny. Tentokrát jen na dvě. Zaprvé na respondenty, kteří se neoznačují jako fanoušci fotbalu a za druhé za ty, kteří se jako fanoušci považují.

Graf č. 5 – Problémy fotbalu obecně podle těch, co se neoznačují za fanoušky

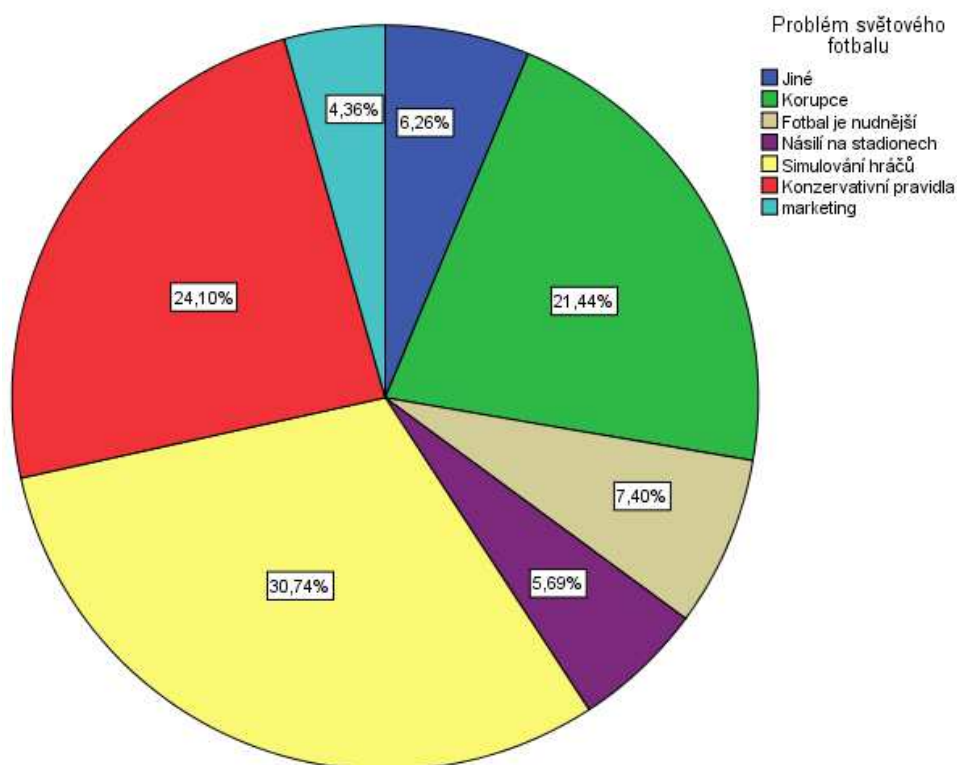

Zdroj: Dotazník – Korupce ve fotbale

Mezi touto skupinou nepanuje žádný převládající názor na to, který je hlavní problém světového fotbalu. Zhruba čtvrtina respondentů považuje fotbal za nudný sport. Možnost marketing jsem přidal, protože mnoho lidí do dotazníku psalo, že fotbal už jenom o penězích a přestal být sportem v pravém slova smyslu.

Graf č. 6 – Problémy fotbalu obecně podle fanoušků

Zdroj: Dotazník – Korupce ve fotbale

Přes 60 % fanoušků označuje jako hlavní problém něco, co se děje přímo na hřišti. Buď to že fotbalisté na hřišti simulují, že rozhodčí nemohou používat moderní technologie anebo to, že fotbal se stává čím dál nudnější. Mnohé z toho by se dalo vyřešit změny pravidel. Jako je třeba zpětné trestání za simulaci. Jak lze vidět podle výsledků, kvůli téhle maličkosti, může do budoucna fotbal ztratit mnoho svých fanoušků.

Závěr

Bakalářská práce se věnovala korupci ve fotbale, přičemž stěžejní důraz je kladen na dvě fotbalové organizace a to na českou FAČR a celosvětovou FIFA. Po představení nejdůležitějších teoretických aspektů korupce jsem se zaměřil konkrétně na korupci v obou organizacích, v dotazníkovém šetření pak byly přidány i další organizace. Mezi nimi např. UEFA.

V mé bakalářské práci jsem se především docílit zjištění toho, zda míra znalosti fotbalu nějak ovlivňuje vnímání korupce ve fotbalových asociacích. Tohoto cíle jsem dosáhl za použití metody dotazníkového šetření, kdy jsem se respondenty rozdělil na ty, kteří o fotbalu téměř nic nevědí, ty, kteří jsou fanoušky a ty, kteří mají dostatek znalostí. Byla zjištěna určitá odchylka v tom, jak tyto skupiny nahlíží na korupci ve fotbale.

V zásadě lze konstatovat, že s úrovní znalostí rostlo i přesvědčení o náchylnosti organizací ke korupci, přičemž lidé, kteří znalosti neměli, považovali za nejméně zkorumpovanou organizaci UEFA a nejvíce FAČR, u osob, které mají větší množství znalostí, pak narůstalo přesvědčení o korupčním potenciálu FIFA (zde podotýkám, že dotazníkové šetření bylo realizováno ještě před vypuknutím loňských skandálů ve FIFA, tudíž tato skutečnost nemohla mít na výsledek vliv). Lze tedy nicméně usuzovat na to, že vyšší znalosti mají vliv na vnímání korupce.

Dalším cílem bylo zjistit, která ze dvou vybraných fotbalových asociací je více náchylná ke korupci. Na začátku jsem si položil otázku, zdali samotná struktura organizací FIFA a FAČR vede k tomu, že jsou korupčními prostředím nebo je to pouze způsobeno individuálními pochybeními činovníků. Moje předběžná odpověď na tuto otázku zněla, že FIFA je více náchylná ke korupci než FAČR kvůli vysokému korupčnímu potenciálu organizace.

V rámci výzkumu a porovnání protikorupčních opatření, struktury organizací a dalších aspektů, bylo zjištěno, že struktura obou organizací je sice podobná, ale že FIFA má méně významná protikorupční opatření (resp. před zavedením nově zaváděných změn měla). Hlavně se jedná o postavení Kongresu FIFA vůči jejímu prezidentovi a Výkonnému výboru a pak také v menší míře transparentnosti. Navíc korupční jednání na úrovni FIFA je

skutečně zajímavější než na úrovni FAČR. Z toho usuzuji, že ke dni zpracování této práce je právě FIFA náchylnější ke korupčnímu jednání a to z výše uvedených důvodů.

Zásadní dopad na celý realizovaný výzkum a jeho výsledky má však skutečnost, že v důsledku korupčního skandálu, který vypukl v roce 2015, došlo na úrovni FIFA k přijetí celé řady opatření, která doposud nejsou účinná, nicméně měla by vstoupit v účinnost ve velmi krátké době. Z tohoto hlediska pak výsledky celého výzkumu nemají takovou relevanci jako by měly, pokud by se situace v průběhu zpracování práce poměrně výrazně nezměnila. S tímto omezením se však nedá nic dělat a je nutné vyjít z dat, která máme k dispozici.

Na druhou stranu samotný skandál, který vznikl v průběhu zpracování této práce, v zásadě potvrdil, že téma je aktuální a že rozhodně není vyřešené. Ostatně problematika korupce, jak již bylo nastíněno, je skutečně historicky silně zakořeněna, nejedná se o novodobý jev, tudíž lze předpokládat, že i přes celou řadu opatření, která mají organizace učinit transparentnějšími a korupci zabránit, lze očekávat, že v určité míře zde korupce bude existovat i v budoucnu. Fotbal je navíc prostředím, které je s korupcí dlouhodobě spojováno, tudíž rozhodně nelze očekávat, že by se korupci v dohledné době podařilo zcela vymýtit.

Na druhou stranu, bylo poměrně překvapivé, že korupce není obecně (a to ani v ČR většinou respondentů) považována za hlavní problém fotbalu. Méně ji přitom za problém považují lidé, kteří nejsou fanoušky fotbalu, více ti, kteří fanoušky jsou, nicméně ani zde obvykle korupce jako hlavní problém fotbalu nepřevažovala. Opět se zde však nabízí otázka, jak by výsledky vyšly po propuknutí skandálu FIFA v roce 2015. Za tímto účelem by stálo za to v budoucnu realizovat jiné výzkumné šetření, které by v zásadě mohlo být koncipováno stejným způsobem (s přihlédnutím spíše k časovému rozdílu v realizaci šetření) a následně výsledky obou šetření porovnat.

Literatura a prameny

Literatura

Bayley, David. 1966. „The Effects of Corruption in a Developing Nation.“ Pp. 935–952 in Arnold Heidenheimer (ed.). *Political Corruption: A Handbook*. New Brunswick: Transition Publisher.

Čáp, Maxim. 2013. *Silnější pes. Není důležité zvítězit, ale přinést domů peníze*. Praha: Eminent.

De Vaus, David. 2002. *Surveys in Social Research*. London: Rutledge.

Graeff, Peter. 2010. „Prinzipal Agent Klient Modelle als Zugangsmöglichkeit zur Korruptionsforschung.“ Pp. 55–78 in Niels Grüne (ed.). *Korruption: Historische Annäherungen an eine Grundfigur politischer Kommunikation*. Göttingen: Vandenhoeck. Ruprecht.

Chmelík, Jan. 2003. *Pozornost, úplatek a korupce*. Praha: Linde

Frič, Pavol. 1999. *Korupce na český způsob*. Praha: G plus G

Hamilton, Alexander, John, Jay, James, Madison. 1994. *Listy federalistů*. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc.

Histon, Christopher. *Hitlerova olympiáda: Olympijské hry 1936 v Berlíně*. Praha: Práh.

Jennings, Andrew. 2007. *Faul!* Praha: BB/art

Klaveren, Jacob. 1957. „Die historische Erscheinung der Korruption in ihrem Zusammenhang mit der Staats- und Gesellschaftsstruktur betrachtet.“ *Vierteljahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte*, 44 (4): 289–324.

Macho, Milan. 1999. *Fotbal vášeň 20. století*. Praha: BRÁNA

Nye, Joseph. 1967. „Corruption and Political Development. A Cost-Benefit Analysis.“ Pp 963–983 in Arnold Heidenheimer (ed.). *Political Corruption: A Handbook*. New Brunswick: Transition Publisher.

Pechr, Jiří. 1981. *Slavnosti fotbalu*. Praha: Olympia

Ryska, Pavel, Jan, Průša. 2015. *Korupce-Ekonomie vs. mýty*. Institut Václava Klause.

Volejníková, Jolana. 2007. *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. Praha: Profess Consulting.

Zemánek, Vladimír. 1994. *Černá svinež: zpověď fotbalového rozhodčího Ivana Grégra*. Praha: Exit.

Prameny

„Baník Ostrava ukončil třiaadvacetileté čekání na mistrovský pohár a dobyl svůj celkové čtvrtý ligový titul“ *historiesynotligy.cz*, (online). Dostupné z: <http://www.historiesynotligy.cz/> (27.4.2016)

„Boj proti korupci: FAČR prodloužila se sportovním radarem“ *Týden*, 19.02.2015 (online). Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/sport/fotbal/fotbalova-liga/boj-proti-korupci-facr-prodlouzila-se-sportovnim-radarem_333968.html (27.4.2016).

Centrum strategických studií. 2003. Boj proti korupci a jeho zneužití. *Revue politika* (online). 2003. Dostupné z: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/778/boj-proti-korupci-a-jeho-zneuzeni> (27.4.2016)

Centrum pro výzkum veřejného mínění. 2014. *Názor na rozšířenost a míru korupce u veřejných činitelů a institucí*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7208/f3/po140402.pdf (27.04.2016)

Centrum pro výzkum veřejného mínění. 2015. *Názor na rozšířenost a míru korupce u veřejných činitelů a institucí*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7370/f3/po150410.pdf (27.04.2016)

„Chelsea 1:1 Barcelona – Semifinal UEFA Champions League“ *youtube.com*, 7.5.2009 (video). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=YOsby2Ynk> (27.4.2016)

European football statistics. Dostupné z: <http://www.european-football-statistics.co.uk/attn.htm> (27.4.2016)

„Euro 2004 Cesta Českého týmu turnajem“ *youtube.com*, 28.2.2014 (video). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=D8TP3bzaIJw> (27.4.2016)

FAČR. Stanovy FAČR (online). 2015. Dostupné z: http://nv.fotbal.cz/assets/cmfs/legislativa/1._STANOVY_1.pdf (27.4.2016).

FIFA. 2012. *Laws of the Game*. FIFA. Dostupné z: http://www.fifa.com/mm/document/affederation/generic/81/42/36/lawsofthegame_2012_e.pdf (27.4.2016)

„Fifa announce presidential election will be held in February 2016“ *The Guardian*, 20.7.2015 (online). Dostupné z: <http://www.theguardian.com/football/2015/jul/20/fifa-presidential-election-february-2016-sepp-blatter-michel-platini> (27.4.2016)

„Fifa bans referees for life for match-fixing“ *bbc.com*, 10.8.2011 (online). Dostupné z: <http://www.bbc.com/sport/football/14481355> (27.4.2016)

„Fifa confirms four candidates for presidency“ *al-Jazeera*, 2.2.2015 (online). Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/2015/02/fifa-confirms-candidates-presidency-150202105349344.html> (27.4.2016)

FIFA Statutes. 2015. *FIFA Statutes*. FIFA. Dostupné z: http://www.fifa.com/mm/Document/AFFederation/Generic/02/58/14/48/2015FIFAStatutesEN_Neutral.pdf (27.4.2016).

„Frank Lampard's DISALLOWED Goal: Germany v England World Cup South Africa 2010 Last Sixteen“ *youtube.com*, 27.6.2010 (video). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=o5QIBHF6ib8> (27.4.2016)

Frič, Pavol. 2002. „Bez korupce nejsou koláče“ *Lidové noviny*, 13.7.2002.

„Host sportovních zpráv: Předseda ČOV Jiří Kejval“ *českátelevize* (video). Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/sport/nejlpsi-video/285245-host-sportovnich-zprav-predseda-cov-jiri-kejval/> (27.4.2016)

Karklins, Rasma. 2002. Typology of Post-Communist Corruption. *Problems of Communism*. 49 (4): 22–32

„Kongres FIFA schválil reformy, které mají pomoci v boji s korupcí“ *Aktuálně.cz*, 26.2.2016. Dostupné z: <http://sport.aktualne.cz/kongres-fifa-schvalil-reformy-ktere-maji-pomoci-v-boji-s-ko/r~b022e4d2dcc011e59c4a002590604f2e/> (27.4.2016)

„Kovařík: Vzepřít se Berbrovi? Končíte, to je pomalá smrt“ *aktuálně.tv*, 31.8.2015 (video). Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/kovarik-vzeprit-se-berbrovi-koncite-to-je-pomala-smrt/r~71a25f4a4ffc11e5974b0025900fea04/> (27.4.2016)

Ligová fotbalová asociace. *Práva na vysílání Gambrinus ligy na další čtyři sezóny získala společnost Pragosport*. Praha: Ligová fotbalová asociace. Dostupné z: <http://lfafotbal.cz/aktualita/48/> (27.4.2016)

Ministerstvo vnitra České republiky. 2011. *Strategie vlády boje proti korupci*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/boj-proti-korupci-strategie-vlady-v-boji-proti-korupci.aspx> (27.4.2016)

„Olomouc přišla kvůli korupci o 9 bodů, Drobisz si rok a půl nezachytá“ *iDnes.cz*, 18.8.2011 (online). Dostupné z: http://fotbal.idnes.cz/olomouc-prisla-kvuli-korupci-o-9-bodu-drobisz-si-rok-a-pul-nezachyta-1pk-/fotbal.aspx?c=A110818_172740_fotbal_min (27.4.2016)

„Rozhodčí: Korupce je všude a ne jen okolo rozhodčích“ *Černá svine: o fotbalu bez obalu*, 27.5.2015 (online). Dostupné z: <http://cernasvine.cz/rozhodci-korupce-je-vsude-a-nejen-okolo-rozhodcich/> (27.4.2016).

„Plzeň za tři roky v pohárech vydělala téměř 700 milionů korun“ *iDnes.cz*, 21.3.2014 (online). Dostupné z: http://fotbal.idnes.cz/fotbaliste-plzne-prijmy-z-evropskych-poharu-fnk-/fot_pohary.aspx?c=A140321_113628_fot_pohary_tru (27.4.2016)

„Sázky přes internet zvýšily Tipsportu obrát o 26,6 %“ *Aktuálně.cz*, 7.1.2010 (online) Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/ceska-ekonomika/sazky-pres-internet-zvysily-tipsportu-obrat-o-266/r~i:article:657350/> (27.4.2016)

„Sigma Strážkovu dle soudce zaplatila, obžalované z korupce ale osvobodil“ *iDnes.cz*, 25.10.2011 (online). Dostupné z: http://fotbal.idnes.cz/sigma-strizkovu-dle-soudce-zaplatila-obzalovane-z-korupce-ale-osvobodil-14s-/fotbal.aspx?c=A111025_095420_olomouc-zpravy_stk (27.4.2016)

Transparency International – ČR. 2008. *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. Praha: Transparency International. Dostupné z: http://www.transparency.cz/doc/vzdelavani_skripta2008_1.pdf (27.4.2016)

„Transparentní financování sportu“ *Transparency International*, 22.3.2016. (online): Dostupné z: <https://www.transparency.cz/transparentni-financovani-sportu/> (27.4.2016)

„Two referees at World Cup suspected of match-fixing... but FIFA only found out about past allegations after tournament started“ *DailyMail*, 6.7.2014. (online): Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/sport/worldcup2014/article-2682117/Two-referees-World-Cup-suspected-match-fixing-FIFA-past-allegations-tournament-started.html> (27.4.2016)

World Bank. 2000. *Anticorruption in Transition A Contribution to the Policy Debate*. Washington DC: The World Bank. Dostupné z: <http://siteresources.worldbank.org/INTWBIGOVANTCOR/Resources/contribution.pdf> (27.4.2016)

Přílohy

Dokumenty

Dotazník – Korupce ve fotbale.sav

Tabulky

Tabulka 1 – Znalost fotbalu – všichni respondenti

Tabulka 2 – Znalost fotbalu – jen fanoušci fotbalu

Tabulka 3 – Vnímání korupce – všichni respondenti

Tabulka 4 – Vnímání korupce – fanoušci fotbalu

Tabulka 5 – Vnímání korupce – respondenti, kteří měli nad devět bodů

Tabulka 6 – Korelační tabulka

Grafy

Graf 1 – Rozčlenění jednotlivců dle míry znalosti fotbalu

Graf 2 – Problémy českého fotbalu u těch, co uvedli, že nejsou fanoušky

Graf 3 – Problémy českého fotbalu u fanoušků, kteří nesledují fotbal na stadionu

Graf 4 – Problémy českého fotbalu podle fanoušků navštěvujících zápasy na stadionech

Graf 5 – Problémy fotbalu obecně podle těch, co se neoznačují za fanoušky

Graf 6 – Problémy fotbalu obecně podle fanoušků

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá fenoménem korupce v prostředí českého a světového fotbalu. Zkoumanými objekty byly dvě fotbalové organizace. Jednou z nich je FIFA, která je celosvětovou organizací a je mateřským orgánem všech dalších fotbalových federací a konfederací po celém světě. Druhou organizací je česká fotbalová federace jménem FAČR.

Hlavní otázka celého výzkumu byla, jak jsou instituce těchto dvou fotbalových organizací náchylné ke korupčnímu jednání. Komparační analýzou byly porovnány oba zkoumané objekty a následně dány do roviny s dotazníkovým šetřením autora o vnímání korupce v těchto organizacích, které proběhlo v dubnu 2015. To je měsíc před vypuknutím korupční kauzy okolo FIFA.

Z průzkumu vyplynulo, že FIFA má větší korupční potenciál než FAČR a z dotazníkového šetření vyplynulo, že lidé zajímající se o fotbalové dění vnímají větší míru přítomnosti korupce v organizaci FIFA, než ti, co o fotbalovém dění vědí méně.

Klíčová slova: fotbal, korupce, teorie deviantního chování, FIFA, FAČR

Abstract

The thesis deals with the phenomenon of corruption in the context of czech and international football. Objects of study were two football organizations. One of them is FIFA, which is a global football organization and it is a parent organization of all other football federations and confederations all across the globe. The other one is a czech football federation called FAČR (Football association of Czech republic).

Main question of the research was how the institutions of these two football organizations prone to corruption. Both were compared by comparative analysis and then they were put in parallel with questionnaire construction about perceptions of corruption in these organizations. The questionnaire construction was designed by author himself and took place in april 2015. That is a month before the outbreak Corruption case in FIFA.

Research showed that FIFA has bigger potential for corruption than FAČR and also that people interested in football affairs perceive bigger rate of corruption in FIFA, than those who know less things about football.

Key words: football, corruption, theory of deviant behavior, FIFA, FAČR